

2022 Ocak-Şubat

Grev Nalması

Emek
Çalışmaları
Topluluğu

evrensel

2022 Ocak-Şubat

Grev Balgası

Mart 2022, İstanbul

TASARIM:

Murat Kaspar

KAPAK FOTOĞRAFI:

Eren Ergine / *Evrensel Gazetesi*

İÇİNDEKİLER

- 5** Önsöz
- 8** Grevlerin Niceliksel Manzarası
- 16** Grevlerin Ardından: Evrensel Gazetesi Dosyası
- 19** Divriği Çiftay Demir Madeni
Ahmet Akarsu
- 27** İstanbul Çorap İşçileri
Eren Ergine, Murat Uysal
- 31** Yemeksepeti İşçileri
Eren Ergine, Murat Uysal
- 37** Antep Tekstil İşçileri
Deniz Kar, Mesut Baylav
- 47** Metal İşçileri
Hasret Gültekin Kozan, Tuncay Sağıroğlu, Çağlar Kazak
- 55** İşçiler Birlik Olursa Her Şeyi Kazanabilir
Tuncay Sağıroğlu
- 57** Kıraç Metal İşçileri: Dayanışma Ve Güven Duygusu Arttı
Çağlar Kazak
- 59** İşçilerin Dilinden Çimsataş Direnişii
Halil İmrek
- 69** Migros Depo İşçisi Sevda
Elif Turgut

ÖNSÖZ

2022'nin ilk iki ayında görkemli bir grev dalgasına şahit olduk. Tam 108 adet grev tespit ettiğimiz bu iki aydaki grev yoğunluğu uzun yıllardır görmediğimiz türdendi. Heyecanlandık, umutlandık.

Ocak-Şubat 2022 grev dalgası, son dönemde ancak Mayıs-Haziran 2015'te yaşanan Metal Fırtına grevleri ile mukayese edilebilir büyüklükteydi. Üstelik bu dalga, Metal Fırtına'ya göre daha fazla şehre ve sektöre yayıldı, genel kamuoyu tarafından daha fazla destek gördü ve hedeflerine ulaşma bakımından da daha başarılı olmuş gibi görünüyor.

Bu rapor Ocak-Şubat 2022 grev dalgasının seyrini ve görkemini gözler önüne sermeyi amaçlıyor. Heyecanın, umudun ve özgüvenin diri tutulmasına bir katkı sunmak ve tarihe not düşmek istiyoruz. Emek Çalışmaları Topluluğu'nun grevlerin büyük resmini ortaya koyan niceliksel araştırması ile Evrensel Gazetesi'nin muhabirlerinin grevlerin ardından işçilerle yaptığı derinlemesine röportajları bir araya getirdik.

Epik bir zaferin haklı gururu ve umudu ile konuşan Migros işçisi Sevda'nın sözleri muradımızı özetliyor: "Bugün ya da yarın Türkiye'deki bütün işçilerin ayağa kalkacağını düşünüyorum. Sıra hepimizde. Biriz, birlik olmalıyız."

GREVLERİN NİCELİKSEL MANZARASI

Alpkan Birelma, H. Deniz Sert

Birleşik Metal-İş, Birtek-Sen, Evrensel Gazetesi, Gemi Söküm İşçileri, İşçi Hareketi
Koordinasyonu, Liman-İş, Deriteks, Tekstil-İş ve Umut-Sen'e
araştırmaya verdikleri destekten dolayı teşekkür ederiz.

Ocak-Şubat 2022 - 108 Grev

- 107 Filli, 1 Yasal (BBC)
- 104 Özel Sektör, 4 Kamu İşçisi/Görevlisi
- 105 Mavi, 3 Beyaz Yakalı (BBC ve Kamu Sağlık Çalışanlarının 2 Grevi)
- 96'i Düşük Zamma Karşısı
- 108 Grevin Ortalama Süresi: 3,1 Gün
- 54'ü Hiçbir Sendikanın Dahli Olmadan
- 26'sında Bağımsız Sendikalar
- 12'sinde DİSK'e Bağlı Sendikalar
- 18'inde Türk-İş'e Bağlı Sendikalar örgütleyici olarak ya da katkı sunarak yer aldı.¹
- 106 Grevde En Az 17 Bin Grevci (2 adet Kamu Sağlık Çalışanları Grevi hariç)²

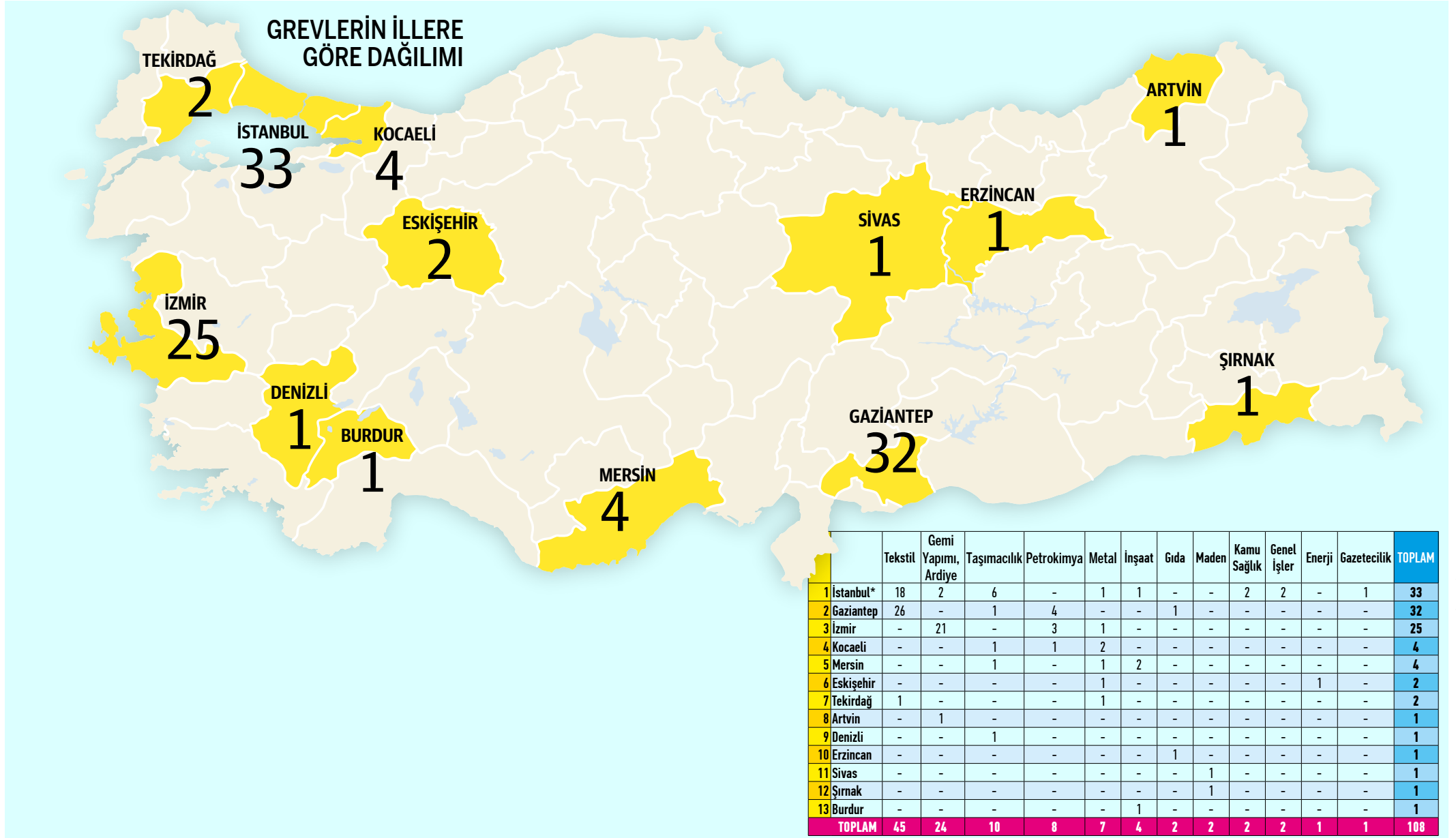
- En Az 49 Grevde Kazanım, 38'inde Kazanım Yok. Kalanı: Kazanım Sözü (8) / Sürüyor (4) / Bilgi Yok (9)

Belirgin Gruplar:

- 32: Antep
- 21: Aliğa Gemi Söküm
- 17: İstanbul'da Çorapçı
- 7: Kurye
- 7: Metal
- 24: Diğer

1) Bazı grevlerde birden fazla sendikanın dahli olduğu unutulmamalı.

2) Kamu sağlık çalışanlarının iki grevi de ülke çapında olduğu için katılımcı sayısını tahmin etmek çok güçtür. Bu grevleri bu sebeple toplam grevci sayısının dışında bıraktık.

BAŞLANGIÇ GÜNLERİNE GÖRE GREVLER VE ÖNE ÇIKAN GRUPLAR

	Kurye	Çorap	Antep	Gemi Söküm	Diğer	Top
Pzt 3.01					1	1
4.01						0
5.01						0
6.01					1	1
7.01						0
8.01						0
Pzt 10.01						0
11.01						0
12.01					1	1
13.01						0
14.01					1	1
15.01						0
Pzt 17.01					1	1
18.01						0
19.01						0
20.01					1	1
21.01						0
22.01					1	1
Pzt 24.01	1					1
25.01						0
26.01	1					1
27.01	2				1	3
28.01						0
29.01	1					1
Pzt 31.01						0
01.02	1	1				2
02.02	1	2	1		3	7
03.02		1	1		3	5
04.02		4	7		4	15
05.02		1	1			2
Pzt 07.02		3	2		2	7
08.02		3	2		3	8
09.02		1	1		3	5
10.02			2			2
11.02			4	7		11
12.02				12		12
Pzt 14.02			1			1
15.02		1		2	1	4
16.02					1	1
17.02			1		2	3
18.02			2			2
19.02			4			4
Pzt 21.02						0
22.02						0
23.02			1			1
24.02					1	1
25.02						0
26.02			1			1
Pzt 28.02			1			1
	7	17	32	21	31	108

GREVLERİN AYRINTILI DÖKÜMÜ

	İşyeri	Baş. Tarihi	Grev süresi	Örgütleyen / dahil olan kurum	Sonuç	Şehir	İşkolu
1	Rifis Makina	3/1	0.3	BMİS	Kazanım yok	İstanbul	Metal
2	Tarsus Sebze Hali İşçileri	6/1	2	Kurumsuz	Kazanım	Mersin	Taşımacılık
3	Çimsetaş	12/1	2	Kurumsuz	Kazanım yok	Mersin	Metal
4	BBC	14/1	16	TGS	Kazanım	İstanbul	Gazetecilik
5	Divriği Demir Madenleri	17/1	4	Bağımsız Maden-İş	Kazanım	Sivas	Maden
6	Farplas	20/1	1	BMİS, Limter-İş	Direnış sürüyor	Kocaeli	Metal
7	Acıbadem Hastanesi	22/1	0.2	Dev Yapı-İş	Kazanım sözü	İstanbul	İnşaat
8	Trendyol	24/1	3	Nakliyat İş, Umut Sen	Kazanım	İstanbul+	Taşımacılık
9	Aras Kargo Denizli	26/1	0.5	Kurumsuz	Bilgi yok	Denizli	Taşımacılık
10	Hepsijet	27/1	3	İHK, Tehis, Umut-Sen	Kazanım yok	İstanbul+	Taşımacılık
11	Sürat Kargo	27/1	0.5	Kurumsuz	Kazanım yok	İstanbul	Taşımacılık
12	Bölünmez Grup Maden	27/1	1	Kurumsuz	Bilgi yok	Şırnak	Maden
13	Scotty	29/1	1	Nakliyat İş, Umut Sen	Kazanım yok	İstanbul	Taşımacılık
14	Yemek Sepeti	1/2	14	Tümtis, Nakliyat İş, Umut	Sürüyor	İstanbul+	Taşımacılık
15	Alpin Çorap	1/2	1	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
16	Kızılay	2/2	0.5	Kurumsuz	Kazanım	Erzincan	Gıda
17	Erdal Çorap	2/2	1	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
18	Şimşek Çorap	2/2	1	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
19	Yurtiçi Kargo	2/2	3	Umut Sen	Kazanım yok	İstanbul	Taşımacılık
20	Akkuyu Nük. Santral İnş.	2/2	4	Kurumsuz	Kazanım yok	Mersin	İnşaat
21	Zafer Tekstil	2/2	0.2	Kurumsuz	Kazanım sözü	Antep	Tekstil
22	Polibak	2/2	1	Kurumsuz	Kazanım sözü	İzmir	Petrokimya
23	Migros Depo	3/2	4	DGD-Sen	Kazanım	İstanbul	Gemi Yapımı, Ardiye
24	NBG Çorap	3/2	0.5	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
25	Kıraç Metal	3/2	1	BMİS	Kazanım	Eskişehir	Metal
26	Melike Tekstil	3/2	2	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
27	Aryıldız	3/2	0.3	BMİS	Kazanım	Tekirdağ	Metal
28	Çelik Çorap	4/2	1	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
29	Aushra-Sağlam Çorap	4/2	1	Deriteks	Kazanım yok	İstanbul	Tekstil
30	Berr Çorap	4/2	0.5	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
31	Prem Çorap	4/2	0.5	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
32	Güler Çuval	4/2	1	Kurumsuz	Kazanım yok	Antep	Petrokimya
33	Sevinçler Sağlık Ürünleri	4/2	1	Kurumsuz	Kazanım yok	Antep	Petrokimya

	İşyeri	Baş. Tarihi	Grev süresi	Örgütleyen / dahil olan kurum	Sonuç	Şehir	İşkolu
34	Kartal Halı	4/2	0.3	Kurumsuz	Kazanım	Antep	Tekstil
35	Grand Halı	4/2	0.3	Kurumsuz	Kazanım	Antep	Tekstil
36	İpek Halı	4/2	0.5	Kurumsuz	Kazanım	Antep	Tekstil
37	Hopa Liman İşletmesi	4/2	1	Kurumsuz	Kazanım sözü	Artvin	Gemi Yapımı, Ardiye
38	DNZ Plastik	4/2	2	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Petrokimya
39	Kuzenler Boru	4/2	2	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Petrokimya
40	Voestalpine	4/2	1	BMİS	Kazanım	Kocaeli	Metal
41	Has Çuval	4/2	0.3	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
42	Şireci Tekstil	4/2	0.5	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
43	Şireci Cotton	5/2	1	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
44	Tozal Çorap	5/2	0.5	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
45	Gürteks	7/2	2	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
46	Karınca Lojistik	7/2	1	Limn-İş	Kazanım	İstanbul	Gemi Yapımı, Ardiye
47	Gebze Kamyon, Tır	7/2		Kurumsuz	Bilgi yok	Kocaeli	Taşımacılık
48	Elyaf İplik	7/2	4	Kurumsuz	Bilgi yok	Antep	Tekstil
49	Çağdaş Çorap	7/2	2	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
50	ÇBN Çorap	7/2	1	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
51	Alperler Çorap	7/2	1	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
52	Türkmenler Çorap	8/2	1	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
53	Dilek Çorap	8/2	1	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
54	Corazon Ambalaj	8/2	1	Kurumsuz	Kazanım yok	Kocaeli	Petrokimya
55	Beşler Un	8/2	1	Kurumsuz	Kazanım	Antep	Gıda
56	Aras Kargo Zeugma	8/2	0.3	Kurumsuz	Kazanım yok	Antep	Taşımacılık
57	Vansan	8/2	0.5	Kurumsuz	Bilgi yok	İzmir	Metal
58	Darında Çorap	8/2	2	Tekstil-İş, Deriteks	Kazanım yok	İstanbul	Tekstil
59	Kamu Sağlık Çalışanları	8/2	1	TTB, SES +	Kazanım yok	İstanbul+	Kamu Sağlık
60	Öztaş Çorap	9/2	3	Deriteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
61	Ahmet Aslansoy Tekstil	9/2	3	Birtek-Sen	Kazanım yok	Antep	Tekstil
62	Volder Deri	9/2	1	Kurumsuz	Kazanım	İstanbul	Tekstil
63	Şenoba Tekstil	9/2	1	Kurumsuz	Bilgi yok	Tekirdağ	Tekstil
64	Osmangazi Elektrik	9/2	0.5	Kurumsuz	Bilgi yok	Eskişehir	Enerji
65	Artemis Halı	10/2	0.5	Kurumsuz	Bilgi yok	Antep	Tekstil
66	Adapak Bardak	10/2	1	Kurumsuz	Kazanım yok	Antep	Petrokimya
67	Bade İplik	11/2	2	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
68	Bade Halı	11/2	3	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
69	Rad Çuval	11/2	3	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
70	Durkar Halı	11/2	1	Kurumsuz	Kazanım sözü	Antep	Tekstil
71	İşıksan	11/2	10	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye

	İşyeri	Baş. Tarihi	Grev süresi	Örgütleyen / dahil olan kurum	Sonuç	Şehir	İşkolu
72	Leyal Gemi	11/2	10	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
73	Anadolu Gemi Söküm	11/2	10	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
74	Kursan Gemi	11/2	10	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
75	Dört El Gemi	11/2	10	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
76	Akça Gemi	11/2	10	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
77	Ersay Gemi	11/2	10	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
78	BMS Gemi	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
79	Avşar Gemi	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
80	Sök Denizcilik	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
81	Şimşekler	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
82	İzmir Gemi	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
83	Ege Gemi	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
84	Aliağa Gemi	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
85	Temurtaşlar	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
86	Kılıçlar	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
87	Soylu	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
88	Öge Gemi	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
89	Dentaş	12/2	9	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
90	Menfa Tekstil	14/2	1	Kurumsuz	Kazanım	Antep	Tekstil
91	Tüter Çorap	15/2	1	Deniteks	Kazanım	İstanbul	Tekstil
92	Ege Çelik	15/2	7	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
93	Metaş	15/2	7	Kurumsuz	Kazanım yok	İzmir	Gemi Yapımı, Ardiye
94	Maltepe Belediyesi	15/2	0.5	Genel-İş	Kazanım	İstanbul	Genel İşler
95	Ceylan İnşaat, AYM	16/2	6	İYİ-SEN	Kazanım	Burdur	İnşaat
96	Ussa Sarly İnşaat (Akkuyu)	17/2	0.5	Kurumsuz	Bilgi yok	Mersin	İnşaat
97	Aile Hekimleri	17/2	2	AHESEN, AHEF +	Kazanım yok	İstanbul+	Kamu Sağlık
98	Boyar Kimya	17/2	0.5	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
99	Atlantik Halı	18/2	0.3	Kurumsuz	Kazanım	Antep	Tekstil
100	Özkaplan Halı	18/2	1	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
101	Özkaralar BCF	19/2	1	Birtek-Sen	Kazanım sözü	Antep	Tekstil
102	Gür İplik	19/2	0.5	Kurumsuz	Kazanım sözü	Antep	Tekstil
103	Karpen	19/2	1	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Petrokimya
104	3Teks	19/2	3	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
105	İpek Halı	23/2	0.5	Birtek-Sen	Kazanım	Antep	Tekstil
106	Ağaç AŞ (İBB)	24/2	0.3	BTO-Sen	Kazanım	İstanbul	Genel İşler
107	Shag Rugs Halı	26/2	1	Birtek-Sen	Kazanım sözü	Antep	Tekstil
108	Angora Halı	28/2	1	Birtek-Sen	Sürüyor	Antep	Tekstil

GREVLERİN ARDINDAN:

EVRENSEL
GAZETESİ
DOSYASI

Neden şimdi ve neden bu kadar yaygın? Son yıllarda zayıflamış olan işçi hareketi, bir iki yılda gerçekleştirdiği kadar eylem ve direnişi nasıl oldu da bir aya sığdırabildi? İşçiler ne istiyor? Nasıl deneyimler elde ettiler? Geleceğe ne aktaracaklar?

Eylemler ve direnişler, ‘bitti’, ‘sınıf özelliğini kaybetti’ denilen işçilerin gücünü tazeleyerek ileri çıktığı bir dönemi yaşıyor bizlere. Sokaktan kaçınmayı salık vererek umudu seçim sandığına hapsedenlere inat, dümene geçtiğinde neler yapabileceğini dosta düşmana gösteriyor işçiler. İktisadi, sosyal ve siyasal bunca sorunun altında ezilen kitlelerin nefes borusu oluyorlar adeta.

Yemeksepeti işçisi, “Sokağa çıkmayın diyorlar ama bu ülkede sokağa çıkmadan hiçbir şey elde edemiyorsun” diyor. “Çalışma koşullarından biriken bir tepki ve öfke vardı zaten. Bunun üzerine düşük ücret ile çalışmak işin tuzu biberi oldu. Bir de temel tüketim maddelerine gelen zamlar olunca insanlar dolup taşı artık” diyen Çimsataş işçisi, hareketin temeline işaret ediyor. Divriği’de direnişi ateşleyen etkenleri anlatan işçiler, Madenciler Günü’nde şirketin ‘ikram’ı olan tatlı verilirken bir yöneticinin “Herkes bir tane yesin, fazlasını yemeyin” sözlerini hatırlatıyor. Çünkü o sözler, yaşadıkları sorunların derinliğinin özet bir ifadesi aslında...

Dosyamızda eylem ve direnişlerin olduğu başlıca kentlerde ortaya çıkan ve benzer talepler etrafında “yolunu arayan” işçi hareketinin “izini sürüp” yukarıdaki sorulara cevaplar aradık.

Divriği Çiftay Demir Madeni

AHMET AKARSU

16 Şubat 2022

***“Direnişle tecrübe kazandık, şimdi
birliğimizi güçlendireceğiz”***

Divriği’de patronun düşük zam dayatmasına karşı üç gün iş bırakan maden işçileri, “patlama anı” dedikleri direniş sürecini, öncesi ve sonrasıyla Evrensel’e değerlendirdi.

“Yeraltında çalışıyorsun, gündüzün yok, hep gecedesin. İş ağır, ücret düşük...”

Divriği’de Çiftay demir madeninde bu koşullarda çalışan işçiler, bir de şirketin düşük zam dayatmasıyla karşılaşınca, iş bırakma eylemine başladı. 17 Ocak’ta başlan eylem üç gün sürdü ve kazanımlarla sonuçlandı.

Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) iştiraki Erdemir’e ait madende üretim yapan Çiftay Madencilik şirketi işçilere yüzde 51 zam önerdi. Taban ücretleri çok düşük (3 bin TL civarında) olan işçiler ise bu oranın üzerine 1000 lira seyyanen zam ve yakacak yardımı talep etti. Üç gün süren direnişin ardından ücretlere 250 TL seyyanen artış artı yüzde 51 zam yapıldı. İlaveten banka maaş promosyonu, gıda ve yemek farkı ücretleri ile yakacak yardımı olarak her ay 750 TL ödenecek. Böylece madendeki en düşük ücret 5 bin 250 TL oldu. Yer altında çalışanların ücreti en yüksek 7 bin 300 liraya yükselmiş oldu.

Çiftay maden işçilerinin kazanımı ücretle sınırlı değil elbette. Divriği’de bir araya geldiğimiz işçiler de bunun farkında. Bu yüzden süreci değerlendirirken, “İyi bir tecrübe kazandık. Şimdi birliğimizi güçlendirecek araçları tartışıyoruz” diyorlar.

PATLAMA ANINA NASIL GELİNDİ?

Çiftay işçilerinin sorunları yeni başlamadı. İş bırakma eylemini ‘bir patlama anı’ olarak değerlendirmekle beraber, uzun süredir yaşanan sorunların bu patlama anını hazırladığını ifade ediyorlar. Bir yılı aşkın süredir, özellikle artan hayat pahalılığı karşısında bir şeyler yapılması gerekliliğini kendi aralarında konuştuklarını söyleyen Çiftay işçileri, “Patronların işçiye değer vermemesi, işçiyi umursamaması tepkiyi hızlandırdı. Şirkette bir mühendis her zaman haklı oluyor. Herkes için geçerli bir kanun var; ‘yanlıştan yanlıştır’ öyle değil mi? Ama patronlar, yöneticiler hiçbir eksiği, yanlışı kabul etmiyor. Bu durum bizi öfkeliyor” diyor. Örnek vererek açıklıyor başka bir maden işçisi: “Ben evime ekmeğe götürüyorum ama başka bir işçinin çocuğu rahatsız, masrafı daha fazla. Ben evden yemek getiriyorum, o getiremiyor. Aynı masada oturuyoruz, birinde var, diğerinde yok. Bu da insana dokunuyor. Evden yemek getirmeyenlerin, ücreti yetmeyenlerin sayısı hayat pahalılığıyla haliyle artmaya başladı. Dün bir iki kişi zorlanırken bugün herkes zorlanıyor. Asgari ücret artışından sonra maaşlarımızın asgari ücret sınırında kalması dönüm noktalarında birisi oldu.”

“Bir anda hepimiz asgari ücretli olduk” diye söze giren başka bir işçi, “Herkes açlığa terk edildi. Ekmeği bile kısmaya başladık. Çocuklarımız var, yaşlı büyüklerimiz var.

Hastalarımız oluyor ister istemez, hastaneye götüremez oluyorsun, her şey masraf çünkü. Tepki gösterenlerin sayısı hızla arttı doğal olarak. Yakıt fiyatlarını ne kadar arttırdığını hepimiz biliyoruz. Bunlar etkili oldu” diye konuşuyor.

ŞİRKETİN ACITAN TATLISI!

Biriken meselelere ilişkin çokça örnek veriyor Çiftay işçileri. Geçen yıl yer üstünde çalışan işçilere yüzde 12 zam verilirken, yer altında çalışanlara zam verilmemesine çok kızmışlar mesela. Sözüm ona Madenciler Gününü kutlamak için şirketten gelen tatlı işçilere verilirken, bir yöneticinin, “Herkes bir tane yesin, fazlasını yemeyin” demesini de hiç unutmuyorlar. İşçilerden biri bu tavrın yaşanan patlamaya katkısı olduğunu özellikle belirtiyor: “Onur kırıcı bir şeydi. Temsilen tatlı veriyorlar, bir tane yiyin diyorlar. İşçiyi insan yerine koymuyorlar!”

VERMİYORSAN, ALMASINI BİLİRİZ!

“Üç ay önce deselerdi üç gün iş bırakma olacak diye kimse inanmazdı” diyor bir işçi ve devam ediyor: “Şirketin, patronların iticiliği tepki toplamıştı artık. İşçi ne talep etse ne söylesen ‘Yapacak bir şey yok, vermiyoruz, siz bunu yaparsanız şöyle olur’ gibi yanıt veriliyor. İnsan bir yerde patlıyor tabii. Vermiyorsan, almasını biliriz!”

GÜVENSİZLİK DUVARI AŞILMALI

Ocak ayı itibariyle ücret artışı ve sosyal haklar konusunda taleplerini sıralayan Çiftay işçileri, hızlı haberleşebilmek için eylem esnasında kurdukları whatsapp gruplarını kullanmışlar başta. Sonrasında, işçilerin konuşmaları patrona ve yetkililere gidince, kapatmak zorunda kalmışlar.

İşçiler, her fırsatta, çözümün ‘birlik’ olduğunu söylüyor. Ama her yerde olduğu gibi Çiftay’da da ‘güvensizlik’ aşılması gereken önemli bir sorun olmuş. Direniş bu açıdan da deneyim kazandırmış işçilere. “Birbirimizi iyi anlamamız, tanımamız lazım. Deneyimimiz az. Kendi aramızda konuştuğumuz şeylerin patrona gitmesi de bunun göstergesi diye düşünüyoruz. Bunu aşmamız gerekiyor. Maden patronları bir araya geliyor, çayını kahvesini içiyor. Patronlar bir araya geliyor da biz işçiler neden bir araya gelmeyelim?” diyorlar.

“BİZİ BÖLEREK KAZANIYORLAR”

Divriği’de özelleştirmeden önce madenlerde hep o yörenin insanları çalışırken, özelleştirmeden sonra işçilerin deyimiyle ‘dışarıdan’ gelenler de çalışmaya başlamış. Diyarbakır gibi Kürt illerinden gelen bu işçilerle Divriğili işçiler arasında başlangıçta ciddi bir güven sorunu varmış. “Yöremizden olmayan işçileri yanlış anlamışız. Zamanla aynı sorunları yaşadığımızı fark ettik. Aynı dili konuşmasak da sorunumuz aynı olduğu için, hepimiz işçi olduğumuz için ayırımın doğru olmadığını farkına vardık. Bir kere ortak karar almaya başladık” diye anlatıyor bir işçi geldikleri noktayı.

“Patron işçiyi ayırarak kazanıyor” diyerek arkadaşının sözünü tamamlıyor başka bir işçi; “Geçen yıl nisan ayında yer üstü çalışanlarına yüzde 12 zam verilirken yer altı işçilerine verilmedi mesela. Aynı şirket ama birine zam veriyor, diğerine vermiyor. ‘Yer altındaki işçiye zam verirsek Çiftay bünyesindeki Kayseri’deki, Erzincan’daki işçiye de vermek zorunda kalırız’ diyorlar. Verin o zaman? Niye vermiyorsunuz? Biz de zam döneminde Türk-Kürt, Alevi-Sünni ayrı-

mı olmadan ocak zammında birleşeceğiz dedik. Yeraltında çalışan işçilerin yükü daha ağır dedik. Asgari ücrete ya da biraz üstünde ücretlere çalışmak istemiyoruz dedik. Dediğimiz gibi de oldu.”

İşçiler sağladıkları birlikteliği çok önemsiyor. Şirketin iş bırakma eylemine karşı ‘İş aktinizi feshederiz’, ‘Develli’den işçi getiririz’ tehditlerini, yıldırma girişimlerini, birliklerini bozmayarak püskürtebilmişler çünkü.

İŞÇİLER BİRBİRİNİ TAKİPTE

Çiftay maden işçileri, sosyal medya platformları ve özellikle muhalif TV kanalları üzerinden, son dönemde peş peşe gelen işçi eylemlerini de takip etmişler. Özellikle iş bırakma sürecinden sonra daha fazla takip eder olduklarını ifade ediyorlar. “İşçiyi işçiden başka düşünen yok. Birbirimizi elbette takip edip destek olacağız” diyorlar.

İŞÇİYİ ES GEÇİP PATRONLA ANLAŞAN SENDİKA İSTEMEYİZ

Divriği’de geçmiş dönemlerde, ücret artışı ve özelleştirmeler karşısında irili-ufaklı eylemler olsa da sonuç alıcı olamamış, sendikalaşma deneyimleri de sonuca ulaşamamış. Bu geçmiş, işçiler üzerinde hem olumlu hem olumsuz etkiler bırakmış.

İŞÇİ TEMSİLCİSİ GÖZÜ KARA OLACAK

Çiftay’da uzunca bir süredir işçiler tarafından, oy kullanılarak seçilen işçi temsilcileri var. İş bırakma sürecinde belirleyici olan da bu temsilcilerin ve deneyimli işçilerin tutumu.

İşçi temsilcileri ile patron arasında aylık toplantılar yapılıyor. Sorunlar, öneriler konuşuluyor. İşçiler, işini iyi yap-

madığını düşündüğü temsilcileri görevden alabiliyor. “İşçi temsilcisi gözü kara olacak” diyor görüştüğümüz işçiler.

Patron, herkesle tek tek muhatap olmamak adına ve işçilerin sendikalaşma arayışına girmemesi için temsilci seçimine bir nevi göz yumuyor. İşçiler, “Sırtımızı sağlam dayayacağımız bir yere ihtiyacımız var. Bunun farkındayız” diyorlar, ama hemen ardından mevcutlar arasında güven duyacakları bir sendika göremediklerini ekliyorlar: “Sendikalı çalışmayı çok isteriz. Sendikalı olmak avantajlı. Ama sendikalar işçileri es geçerek direkt patronla anlaşıyorsa kabul etmeyeceğiz. Araştırmalarımıza göre sendikaların çoğu işçiden önce patronla anlaşıyor. O yüzden şu anda önceliğimiz var olan birliğimizi koruyup güçlendirmek.”

İNSAN GÜVENDİĞİ ŞEYİN PEŞİNDEN GİDER

Divriği’de faaliyet gösteren bir başka maden şirketi olan Demir Export’ta işçilerin sendikalaşma çabasını hatırlatıyorlar: “İşten çıkartılan işçiler oldu. Sendikadan beklenen sahip çıkma tutumunu işçiler göremeyince süreç ilerlemedi. İnsan güvendiği şeyin peşinden gider. İlla ki her zaman böyle olmayacak tabi. İşçi varsa her şey olur. Mesela işçi temsilcisinin normalde bir değeri yoktu. İş bırakma sürecinde değeri görüldü. İşçiler birlikte karar aldıkları zaman daha iyi oldu. Esas mesele her işçinin kendisini işçi temsilcisi gibi görmesinde. Yük birkaç kişinin üzerine kalmamalı. Birlik böyle güçlenmeli, ilerisi için sendikalar da işçileri böyle hatırlamalı.”

“İRADEMİZİN KARŞILIK BULDUĞUNU GÖRDÜK”

Bundan sonra yola nasıl devam edeceklerini soruyoruz. “Yıllardır çalışıyoruz bir sözleşmemiz bile olmamış. İş bı-

raktığımızda bir sözleşme imzalamaya çalıştık. Süreç bitmiş değil. Birlikteliğimizi kurmuşken, devamını sağlamak için tartışmalarımız sürüyor. Başını 8-10 yıllık işçilerin çektiği bir iş bırakma eylemine kalkıştık. Tecrübesizdik, tecrübe kazandık. İşçilerin iradesinin karşılık bulduğunun farkına vardık. En önemlisi bu” diye yanıtlıyorlar.

DEMİRİN KİLOSU ÜÇ KATINA ÇIKTI, İŞÇİ ÜCRETLERİ DE ÇIKTI MI?

Divriği, dağların, maden yataklarının arasında kurulu, 15 binin üzerinde nüfusu olan, Alevi yurttaşların yoğun yaşadığı bir ilçe. En önemli geçim kaynağı madenler. İlçe merkezinde kimle karşılaşırsanız ya madenden emekli ya bir dönem madende çalışmış ya da bir akrabası madende çalışıyor.

Esnaf, maden işçilerinin daha fazla ücret alması gerektiğinde hemfikir. 11 yılını madenlerde geçirmiş olan bir sigortacı, “Hiçbir yetkili bir gün bile o ücrete yerin altına çocuğunu göndermez” diyor ve soruyor: “Misal demirin kilosu 1 liradan 3 liraya çıktı, ama işçilerin ücretleri üç katına çıktı mı?”

YARDIMLAŞMAK ÖNEMLİ

Çiftay işçileri, siyasi partilerin, kitle örgütlerinin, esnafın, Divriği halkının yanlarında olmasından memnun. “Geçmiş deneyimi olan, belediyede mücadele etmiş sendikacı büyükler öncülük etti. Divriği halkı, esnafı yiyecek içecek getirdi. Bizlere moral oldu. İş bırakınca bütün partiler bir araya gelmek zorunda kaldı, hepsinin ‘yanınızdayız’ demeleri işçileri sevindirdi. Elbette işçilerin iradesi belirleyici oldu. Ama Çiftay işçilerinin ücretleri artarsa

bunun tüm ilçeye olumlu yansıtacağına herkes farkında. Yardımlaşmak her yerde önemli” diyorlar.

PATRONDAN İŞÇİYE DOST OLUR MU?

Çiftay şirketinin işçilerle “dost” görünmeye çalıştığını, herkesin istediğiyle görüşebildiğini belirten işçiler, “Ali Baba çay ocağına benzemek” diye tanımladıkları bu görüntünün, şirket açısından, işçilerin tepki göstermesini engellemek için etkili bir yol olduğunu düşünüyor: “Paraya mı ihtiyacın var? Tak şirket veriyor. İşçi de ‘şirket çok iyi’ diye konuşuyor. Ama borçlandırdığı için ona bağımlı, itiraz etmeden yaşamak zorunda kalıyorsun. Aynı devlette olduğu gibi... Ev kredisi çeken insan ömür boyu kafası önde, boynu bükük yürüyor. Esir oluyorsun yani.”

DEVLET PATRONLA HER TÜRLÜ ANLAŞIYOR

Devletin enflasyon artışını düşük açıklamasının da şirketlerin işine geldiğini söylüyor işçiler. “TÜİK enflasyonu yüzde 20 açıklıyorsa şirketler yüzde 22 veriyor. Yetiyor mu? Hayır! Şirket ‘Enflasyonun üstünde verdim’ deyip kenara çekiliyor. Sorun hükümet, devlet sorunu. Gerçek enflasyonu açıklasa bizim de ücretlerimiz artacak, düşük gösterince bize de düşük zam geliyor. Bunu iyi görmek lazım. Divriği koşullarında şu anki ücretler iyi ama fiyatlar çok pahalı olduğu için bir şeye yaramıyor. Yüzde 70’e yakın zam almışız neredeyse, yine yetmiyor. Faturalar, gıda, akaryakıt uçmuş durumda” diyorlar.

Devletin patronlarla her türlü anlaştığını, işçileri unuttuğunu ifade eden bir Çiftay işçisi, “Burada çalışan işçiler değil mi? Söz hakkı neden yok?” diye soruyor.

Istanbul Çorap İşçileri

EREN ERGİNE, MURAT UYSAL

17 Şubat 2022

Çorap işçileri: Geçim meselesi işçileri bir araya getirdi Ek zam direnişinin önemli bir kısmını oluşturan çorap işçileri, süreci Evrensel'e değerlendirdi.

Son dönemde ek zam talebiyle eylem yapan işçilerin önemli bir kısmını çorap işçileri oluşturuyor. İlk eylem 31 Aralık'ta Beylikdüzü ilçesinde kurulu Alpin Çorap'ta gerçekleşti. Düşük zamma karşı üç vardiyada üretimi durduran 600 işçi taleplerini elde etti. Ardından Berr Çorap'a, daha sonra Çelik Çorap'a sıçrayan iş bırakma eylemleri hâlâ devam ediyor. Birçok fabrikadaki eylemler kazanımla sonuçlandı, ücretler 4 bin 500 TL'den 6 bin 500 bandına çıkarıldı. Aushra Çorap patronu ise benzer taleplerle iş bırakan işçileri kapı önüne koydu.

BİR AYDA 150 SAAT FAZLA MESAI

İşyeri önünde direnişlerini sürdüren Aushra işçileri anlatıyor: "Patron 5 bin 500'ü dayatıyor. Bizim ücretlerimiz iki asgari ücret civarındaydı. Biz makineciyiz, 15 makinenin sorumluluğu üzerimizde, üç vardiya çalışıyoruz, gece çalışan işçi yıpranır. Talebimiz 7 bin 500 lira, asgari ücret bu seviyeye geldiyse bizim de hakkımız budur. İsteyen kalır isteyen çıkar, diyorlar. Bu kapı göstermek onlara çok

basit geliyor. Verdikleri parayla insan yemesini karşılayamıyor ki dönüp nasıl çalışsın?”

Elektriğe, doğal gaza yüzde 100-150 zam geldiğini, patronun ise yüzde 50 vermeyi bile düşünmediğini belirten işçiler, soruyor: “Peki bizim alacağımız her şey yüzde 100 arttıysa, yüzde 50 ile nasıl yaşayacağız?”

Geçinebilmek için günde 16 saate varan sürelerde çalıştıklarını, sürekli fazla mesaiye kaldıklarını söylüyor işçiler. Bir işçi, “Ben ocak ayında 150 saat fazla mesai yaptım. Akşam 16.00’da gelip sabah 08.00’de çıkmışım fabrikadan, bir hafta boyunca. 8 saat çalışıp evimde yatmayı bilmiyor muyum? Verdiği ücret yetmiyor ki 150 saat fazla mesaiye katlanmışım” diyor.

HER ŞEYİ PATRONUN İKİ DUDAĞI ARASINA MI BIRAKALIM?

Aushra’da direnişlerini sürdüren işçiler bir yandan da sendikada örgütlenmeye çalışıyor. Geçmişte de sendikalaşma girişimleri olmuş ama sonuca varamamış. Bu kez nasıl örgütlendiklerini anlatıyorlar: “Sendikalaşmanın ne kadar önemli olduğunu biliyorduk zaten, bir de patron ücret zammını düşük tutunca, biz de hep beraber sendikalı olalım, örgütlenirsek bu işi çözeriz dedik. Bunları WhatsApp gruplarından konuştuk, yemek molalarında konuştuk, çay molasında da pastanede de misafirlikte de konuştuk. Burada herkes emeğinin karşılığını istiyor dedik. Tuttuğumuz sendikada örgütlenmeye çağırdık. Şimdi bu mesleğe 25 yılımızı vermişiz, patron az veriyor diye bırakıp başka meslek mi bakalım? Her şeyi patronun iki dudağının arasına mı bırakalım? Anayasal hakkımız sendikaya üye olmak, bir işçi sendikaya üye olduğu için işten çıkarılıyorsa devletin patrona yaptırım uygulaması gerek. İşçi ne yapacak bir

başına? Mahkemeye veriyorsun, 5-10 sene sürüyor, yine patron kazanıyor.”

“İŞÇİLER BAYRAĞI ELİNE ALMALI”

Sosyal medya üzerinden diğer yerlerdeki, özellikle de diğer çorap fabrikalarındaki eylemleri ve sonuçlarını takip ediyorlar. “Geçim meselesi her yerde işçileri bir araya getirdi” diyor işçiler: “Geçim derdi işçilerin güvensizliğini aştı.”

Çorapta çalışanların büyük kısmının Çorumlu ve Çankırılı olduğunu, işçilerin çoğunlukla sağ partilere oy verdiklerini söyleyen bir işçi, “Biz üç gündür buradayız, sol sosyalist partiler ziyarete geldiler, ben sosyalist nedir bilmem tanımam, 2003’ten beri AKP’ye oy veriyorum ama bunca zaman işçinin hayatını düzeltmediler, bundan sonra da düzeltereklerine inanmıyorum. Mecliste hep patron görüyorum. Patron ne yapacak abi, buradaki patronu savunacak” diye konuşuyor. Ülkeyi pandemide bile araliksız çalışan işçilerin kurtaracağına inanan Aushra Çorap işçisi, “Ne iktidarın ne muhalefetin işçilerin hayatını düzelterekğine inanmıyorum. İşçilerin eline alması gerekiyor bayrağı. O da sendikalaşmayla olur” çağrısı yapıyor.

“ÜÇ BİN KİŞİ İLE BİRLİKTE HAREKET EDİYORUZ”

Çorap sektöründe patronlar her yıl aralık ayında kendi aralarında toplanarak yapacakları zam oranını belirliyor. İşçiler bu kez, “Biz onlardan önce toplanıp ortak bir zam oranı belirleyelim” diyor ve aslında çoraptaki direniş süreci böyle başlıyor.

Meray Çorap’tan bir işçi anlatıyor: “Bir kişiden on kişiye, ondan yüze, beş yüz kişiye ulaştık. Şimdi kurduğumuz sayfada üç bin kişi ile beraber hareket ediyoruz. Aramızda

birkaç öncü isim vardı, onlar Facebook sayfası kurdular, sonra bu sayfada toplanan farklı firmalardaki çorap işçileri bir araya gelmeye başladı. İlk toplantılarda 8 saat çalışanlar için 6 bin 500-7 bin lira arası, 12 saat çalışanlar için 9 bin-9 bin 500 lira arası ücret belirledik. DERİTEKS Sendikası da bu toplanmalara katıldı. Sayfayı sendika kurmadı ama çok desteklerini gördük.”90’lı yıllarda da çorap sektöründe bir hareketlilik yaşandığını hatırlatan Meray Çorap işçisi, “O hareketlilik sonucunda işçiler neyi doğru yaptı, neyi yanlış yaptı, ölçtük biçtik, çıkardığımız derslerle harekete geçtik. O yıllarda sendikalaşmadığımız için kazanım elde edemediğimizin farkına vardık, burada da DERİTEKS Sendikası devreye girdi” diyor.

İŞÇİLER NEDEN SENDİKADAN UZAK DURUYOR?

O böyle diyor ama ek zam talebiyle iş bırakan çorap işçilerinin çoğunluğu iş sendikal örgütlenmeye gelince geri duruyor. Çorap fabrikalarının çok azında sendika var. Nedenini soruyoruz. Meray Çorap işçisi şöyle yanıtlıyor: “Emekçilerin birçoğu hakkı olanı tam anlamıyla bilmiyor. Sendika anayasal bir hak, ancak işçilerin kafasında sendika kötü bir şey diye bir bilinç oturmuş; gerek işverenlerin tutumu, gerek sendikaların tavrı nedeniyle. Zamlarımızı aldık, ama hem birliğimiz dağılmasın hem de ilerleyen dönemlerde bu mücadele devam etsin diye sendikalaşmaya çalışıyoruz. Önce bu ön yargıları yıkacağız. Ücret belirlemek üzere başlattığımız toplantılar devam edecek, o toplantılarda sendikayı anlatacağız, neden örgütlenmemiz gerektiğini anlatacağız. Çorapta 15 günlük bir çalışmanın eseri bu birliktelik, daha uzun zamana yayarsak daha iyi sonuçlar alacağımızı düşünüyorum.”

Yemeksepeti İşçileri

EREN ERGİNE, MURAT UYSAL

17 Şubat 2022

Yemeksepeti işçileri: Mücadelemiz yaşamak için! Yemeksepeti işçilerinin eylemleri devam ediyor. Talepleri henüz karşılanmamış değil ancak işçiler kararlı, “Hakkımızı almadan eylemi bitirmeyeceğiz” diyorlar.

Günlerdir Yemeksepeti Genel Merkezi önünde düşük ücrette ve ‘esnaf kurye’ dayatmasına karşı eylemlerini sürdüren işçilerin ortak sözü; “Mücadelemiz yaşamak için!” Haftanın 6 günü, günde 11 saat, asgari ücret karşılığında, yüksek kaza riski ve baskı altında çalışmaktan ibaret bir hayat istemiyorlar çünkü...

Trendyol Express firması kuryelerinin kazanımla sonuçlanan eylemlerinin ardından peş peşe Hepsijet, Scotty, Aras Kargo, Sürat Kargo, Yurtiçi Kargo, Yemeksepeti Banabi işçilerinin eylemleri geldi. Pembe iş elbiseleri ve motorlu protestolarıyla dikkat çeken Yemeksepeti işçilerinin eylemleri devam ediyor. Talepleri henüz karşılanmamış değil, ancak işçiler kararlı; “Hakkımızı almadan eylemi bitirmeyeceğiz” diyorlar.

2001 yılında çevrim içi yemek siparişi sitesi olarak kurulan Yemeksepeti, 2020 yılında 32 bin 437 yeni restoranın dijitalleşerek online paket servis sistemine baş-

lamasını sağladı. Pandemi koşullarının dijital ticareti hızla yaygınlaştırmasının da etkisiyle 2020 yılı itibarıyla 5 milyon yeni üye kazanan Yemeksepeti'nin üye sayısı 20 milyonu aştı. Bu devasa büyümenin bir nedeni pandemi ise diğeri de haftalardır şirketin İstanbul Levent'teki genel merkezi önünde eylem yapan işçilerin dile getirdiği sömürü koşulları.

“SEVGİLİM YOK, KADINLARLA NASIL KONUŞULACAĞINI UNUTTUM”

Yaşları 20 ila 40 arasında değişen, çoğu lise mezunu Yemeksepeti işçilerinin arasında dört yıllık üniversite bitirip kuryelik yapanlar da var. Pandemiyle daha da ağırlaşan çalışma koşullarından bunalan işçiler, “Hayatımız motor üzerinde geçiyor, sosyal hayat nedir bilmiyoruz” diyor.

Eylemler, yoğun çalışma nedeniyle “Hayattan zevk alamaz” hale gelen genç işçilerin umudunu yeşertmiş, cesaretini artırmış. Önceden işten atılırim kaygısı yaşayanlar, şimdi “Kaybedecek ne var ki” diyerek iş bırakma çağrısı yapıyor. Çalışırken haberleşmek amacıyla kurdukları WhatsApp gruplarında, bu ara hep talep ve sorunlarını tartışıyorlar. Nerede eylem var, nerede kazanımla sonuçlanmış, hemen gruplarda paylaşılıyor. Daha önce takip edilmeyen gazeteler, televizyonlar kendilerine söz hakkı tanınması vesilesiyle takibe alınmış, röportajlar verilmiş...

İki yıldır Yemeksepeti Banabi'de çalışan Mahmut da “Yaşamak çalışmaktan ibaret olmamalı” diyen o işçilerden biri. “Pandemiden önce bu denli zor değildi” diye başlıyor anlatmaya; “Pandemiyle birlikte hayatımız çekilmez oldu. 28 yaşındayım evden işe işten eve gidiyorum. 11 saat var-diya sistemi, akşam 21.00 sabah 08.00, haftalık değişiyor.

Haftada bir gün tatil, o gün de uyuyorsun. Pandemide gece mesai çıkışında 1.5 saat eve yürüdüğüm günler oldu. Servis yok, otobüsler de sınırlı geçiyordu, mecbur yürüyorduk. Hayatımız çalışmaktan ibaret! İki yıldır ne bir sinema ne bir tiyatro ne de konsere gittim. Uzun zamandır sevgilim yok, kadınlarla nasıl konuşulacağını unuttum. Para kazanıp borç ödemekten başka bir hayatımız yok. Evli olan arkadaşlarımız eşini, çocuğunu göremiyor.”

PLATİNSİZ KURYE OLMAZ!

Trafikte ışıl ışıl parlayan pembe yağmurluk ve montlar çıkarılınca mesleğin bıraktığı izler görünür oluyor. Kiminin kolunda, kiminin bacağına, kiminin yüzünde ama mutlaka bir yerinde yara izi var. Kaza yapmak o kadar doğallaşmış ki “Platinsiz kurye olmaz” sözü hepsinin dilinde.

Özellikle pandemide insanlar eve kapanınca siparişler artmış, siparişler arttıkça mobbing artmış, paket yetiştirme baskısı altında yollara düşünce motor kazaları da artmış. Mahmut da birçok kez kaza atlatmış: “Deponun içine girmeden çalıştığım günleri bilirim, paketi kapıdan alıp tekrar motor üstüne... Çok kaza yaptım, ölümden döndüm, iki ayağım kırıldı, iki ay evde yattım. İş için her gün arayan yöneticiler aramaz oldu. İki ay sigortamı onaylamadılar, raporumu onaylamadılar. Evde aç yattım, kredi kartlarına yükledim. Çenesi kırılan arkadaşlarımız var, haklarını alamadığı için dava açan...”

ESNAF KURYE DEĞİL ONUN ADI DÜMEN KURYE!

Barış da birçok kez kaza geçirmiş. Bir keresinde kırılan parmağıyla çalışmaya devam etmiş, vücudunda çeşitli bölgelerde dikiş izleri var. Askerliği bitirir bitirmez, “Maaşım

zamanında yatar, sigortam olur, daha ne isterim” düşünce-
siyle girmiş Yemeksepeti’ne. Daha önce dönercide kuryelik
yapmış. “İlk işe girdiğimde dönerciye göre koşullar iyiydi,
sonra esnaf kurye olayı girdi devreye, biz ona ‘dümen kur-
ye’ diyoruz” diye anlatıyor. Esnaf kurye olmaları için baskı
yapıldığını, kabul etmediklerini söyleyen Barış, “Ben bura-
dan çıksam da iş bulurum sorun değil, ama kalıp koşulları
değiştirmek istedik” diyor.

Barış neden ‘dümen kurye’ dediklerini şöyle açıklıyor:
“Kendi işinin patronu ol, sloganıyla binlerce insanı kendi
şirketlerini kurmaya yönelttiler, ‘Alın size şu kadar para’
dediler, ilk başta cazip geldi, işin içine girince olay anla-
şıldı. Vergiler, sigorta, yakıt, yol yemek paralarını çıkınca
insanların eline geçen para asgari ücret oldu. Şirket sahibi-
sin, her işi sen yapıyorsun ama asgari ücret alıyorsun, bu-
nun adı dümen değil de ne?”

ÜRETİMİ DURDURUNCA SORUNLAR ÇÖZÜLÜYOR

Murat, Trendyol kuryeleri eylemlere başladığında desteğe
ilk gidenlerden. Trendyol işçilerinin kendilerinin de eyleme
geçmesinde payı olduğunu, ancak bardağı taşıran damlanın
şirketin verdiği düşük zam oranı olduğunu vurguluyor. Bun-
ca riske rağmen asgari ücret aldıklarını, geçinebilmek için 11
saat çalıştıktan sonra ek işlere gittiklerini söyleyen Murat, ta-
leplerinin 5 bin 500 TL net ücret olduğunu belirtiyor.

Mahmut, talepleri kabul edilse de birçok işçinin işten
atılacağını düşünüyor, ama işten atılmaktan korkmuyor:
“Benim işten atılmam önemli değil, haklar verilsin esnaf
kurye modeline geçilmesin, arkadaşlarım rahat etsin, ben
başka bir iş bulurum. Ama talepler karşılanmadan da bu-
radan gitmem” diyor.

Barış'a göre işçiler, üretimi durdurunca sorunların çözüldüğünü gördü. "Sosyal medyada denk geliyoruz, paylaşıyoruz. Mesela çorap işçileri üç vardiya üretimi durdurdu, kazandı. Buraları takip ediyoruz, arkadaşlarımızı eylemlere çağırıyoruz. Bazen 'Orada şu siyasi parti var', 'O eylemlere illegal kurumlar destek veriyor' diyenler oluyor, ama artık bunlara inanmıyoruz" diye konuşuyor.

"SENDİKALI OLUNCA NE OLUR, BİLİNCİNDE DEĞİL İŞÇİLER"

Konuştuğumuz işçiler Yemeksepeti'de örgütlenme çalışması yürüten sendikalardan Nakliyat-İş'e de TÜMTİS'e de üye değil. Daha önce eylem deneyimi olmayan Mahmut, "İki sendikanın da ayrı ayrı düzenlediği eylemlere katıldık. Kim bizim hakkımızı savunuyorsa orada yer alırız, ama bir yerin üyesi olmayı düşünmüyorum" diyor.

Murat, Nakliyat-İş'in çağrısıyla eylemlere katılmış ama o da sendikalı değil. Nedenini "güvensizlikle" açıklıyor: "Sendikalar örgütlenmeye çalıştı burada ama bir güvensizlik var. Ben üye olmadım, çünkü bir yere bağımlı olmayı sevmiyorum. Ama genelde sendikalı olunca ne olur bunun bilincinde değil işçiler. O yüzden mesafeli yaklaşıyorlar." Birlikte karar almalarını sağlayacak 'komite' gibi bir mekanizma ya da örgütlülükleri olup olmadığını soruyoruz, olmadığını söylüyorlar. Eylem olacağı bilgisi geliyor, işçiler bu bilgiyi WhatsApp ve Telegram gruplarında paylaşıyor ve genel merkez önünde buluşuyorlar.

"SOKAĞA ÇIKMADAN HİÇBİR ŞEY ELDE EDEMİYORSUN"

İkisi de 24 yaşında olan Murat ve Barış, kendilerini 'Z kuşağı' olarak adlandırıyor. Eylemlerin yayılmasında teknolojinin payına dikkat çekiyorlar. İkisinin de ailesi yıllar-

ca AKP'ye oy vermiş, ancak onlara göre işçilerin bu halde olmasının baş sebebi AKP. Barış, "Ben siyasi partilerin koşullarımızı değiştireceğini düşünmüyorum, iktidarın da muhalefetin de... Babama da söylüyorum, bu zamana kadar AKP'ye oy verdin, bundan sonra verme, bizi bu hale getiren bunlar diyorum. Bu memlekette hukuk yok, adalet yok. İnsanlar 'Daha ne kaybedebilirim' diyor. Yarın ölsem üzülmem, bir tane motorum var, abim onunla ticaret yapar diye sevinirim. İşte bizi bu hale getirdiler. Yaşamak bu değil!" diye isyan ediyor.

Muhalefetin "Sokağa çıkmayın" uyarısını anlamsız bulan Murat da "Bu eylemler bize umut oluyor, o umut olmasa işçiler toplanmaz. Sokağa çıkmayın diyorlar. Bize oy verin biz düzeltereğiz diyorlar, inanmıyorum. Bunları geçsinler. Bu ülkede sokağa çıkmadan hiçbir şey elde edemiyorsun" diyor.

Antep Tekstil İşçileri

DENİZ KAR, MESUT BAYLAV

18 Şubat 2022

Karda 16 saat çalışanlar eyleme ilk çıkanlar

Başpınar'ın önemli fabrikalarından iki binden fazla işçinin çalıştığı Melike Tekstil ve OSB içinde 4 fabrikası bulunan 3 bin işçinin çalıştığı Şireci Tekstil fabrikalarından işçilerle konuştuk.

Antep Başpınar Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulu fabrikalarda şubat başından itibaren zam oranları belli oldu ve patronlar ortalama yüzde 50'lik zam oranı açıkladı. Açıklanan zam oranları ile birlikte ücretler ortalama 5 bin ila 5 bin 300 lira bandında yer almış oldu. Bunun yanında 100-300 lira arasında devam primi verilen yerler de var. Fabrikalarda zam oranlarının açıklanması 20'ye yakın fabrikada iş bırakma eylemlerini tetikledi. İş bırakmalar sonucu çoğu fabrikada işçiler 100 ile 400 lira arasında ek zam almayı başarırken, kimi fabrikalarda ücretlerde herhangi bir değişiklik olmadan işçiler işbaşı yapmak zorunda kaldı. İşçilerin örgütlülüğünün çok zayıf olduğu veya tamamının iş bırakma eylemine katılmadığı 3 fabrikada ise patronlar işe öncülük ettiğini düşündükleri işçileri işten çıkardı. Ahmet Aslansoy Tekstil fabrikasında ise patron

150'ye yakın işçiyi işten çıkararak üretimi durdurduğunu açıkladı.

Biz de eylemlere katılan ve Başpınar'ın önemli fabrikalarından iki binden fazla işçinin çalıştığı Melike Tekstil ve OSB içinde 4 fabrikası bulunan 3 bin işçinin çalıştığı Şireci Tekstil fabrikalarından işçilerle eylemlerin ardında yatanları konuştuk.

“ÜCRET YATINCA ZAMMI ÖĞRENDİK”

Melike Tekstil, ücretleri en erken yatıran fabrikalardan. Bu nedenle de eylemlerin ilk başladığı fabrikalar arasında. Direnişin nasıl başladığını Melike Tekstil işçisinden dinliyoruz: “Maaşlar hesaba yatınca öğreniyoruz biz zammı. Öncesinde insan yerine koyup bir açıklama yapmıyorlar. AĞI almayı da bekliyorduk ama baktık ki vergi iadesi yok. Zaten ücretler yatmadan önce de zammın az verileceğine yönelik bir tartışma vardı. Zam netleşince kendi aramızda konuşmaya başladık. O arada pamuk bölümünün iş bıraktığını duyduk. Biz de tepkimizi koyalım dedik.”

“ÜÇ YILLIK TEPKİNİN PATLAMASI”

Şireci işçileri de eylemi uzun yıllardır biriken tepkinin açığa çıkması olarak değerlendiriyor. Tanzim satış noktalarının kurulduğu 2019'dan beri ülkenin krizde olduğunu söyleyen bir Şireci işçisi “Sonrasında pandemi geldi. 3 ay evde yattık. Hesabımıza 1900 lira yatırıldı. O zaman asgari ücret 2 bin 300 küsurdu. Yatırılan para bizi kurtarmıyordu. Kredi kartına, ihtiyaç kredisine yüklendik. Devletin katkısı da olmadı. Birikti, birikti ve bu yıl patlama yaşandı” diye konuştu. Patronun doların yükselmesinden kâr ettiğini, kendilerinin ise yoksullaştığını söyleyen bir diğer işçi,

“Patronun bir zararı yok. Bizim için tam tersi. Her şey üç katına fırlamışsa benim maaşımın 9 bin liraya fırlaması lazım. Böyle olunca 5 bin lirayı kabul etmedik” dedi.

İŞ BIRAKMA KENDİLİĞİNDEN BAŞLADI

Eylemlerin nasıl başladığına geliyor söz. Her iki fabrikanın işçileri de aniden, hazırlık yapılmadan, kendiliğinden başladığını söylüyor. Melike Tekstil işçisi şunları anlattı: “Patronlar bize verecekleri zammı belirlemek için iki üç ay öncesinden toplantılar yapıyorlardı. Ama bizim aramızda böyle bir hazırlık yoktu. Yani anlık bir durum oldu. Kulaktan kulağa yayıldı. Kar yağışları ve elektrik kesintilerinde Antep işçisinin yaşadıkları hâlâ gündeminde. Mesela kar yağışından dolayı 16 saat çalıştırılan vardiya bizim fabrikada zamlara karşı ilk dışarı çıkan vardiyaydı. Bu yaşananların çok etkisi vardı.”

Tüketim mallarına gelen zamların ve ücretlerin bir süredir kendi aralarında tartışma konusu olduğunu ancak iş bırakmanın birdenbire, kendiliğinden başladığını söyleyen bir Şireci işçisi de “Çocuklarımız okula harçlıksız gitmemeli diyorduk. O zaman bir şeyler yapmamız gerektiğini söylüyorduk. Sonunda işe gelen vardiya ile çıkan vardiya kapının önüne yığıldı” diye konuştu.

“CEBİM ERİDİĞİ ZAMAN AKRABAYI NE YAPACAĞIM?”

İşçiler arasındaki güvensizlik her yerde olduğu gibi Antep’te de temel sorun. Bu sorunu nasıl aştıklarını sordüğümüz Melike işçisi şunları anlattı: “İşçilerin aslında yanındaki diğer işçilere güvenmemesinin sebebi kendilerine güvenmemeleri. Kendine güvenmediği için yanındaki arkadaşına da güvenmiyor. Biz mesela en başta 5-6 kişiy-

dik, sonradan 50-60 kişi olduk bir anda. Yani işçilerde biraz şu da var, birileri çıksın ben arkasından gideyim. Bizim pamuk bölümünün çıktığından haberimiz yoktu en başta. Hatta içeri girmiştik biz. Sonra bilgi geldi ki pamuk çıkmış. O zaman biz niye duruyoruz dedik. O şekilde oldu yani.” Pamuk bölümü ile aralarında 200-300 metre olduğunu ancak birbirlerinden habersiz olduklarını vurgulayan işçi, haberleşme eksikliğinin nedenini işçiler arasındaki ilişkilerin zayıflığına ve işe öncülük edecek bir işçi grubunun olmasına bağlıyor. Pamuk bölümüyle bağı da iş bırakmadan sonra kurmuşlar.

Eylem başladığında işçilerin ortaklaştığı bir zam miktarı olmadığına dikkat çeken Melike Tekstil işçisi sözlerine şöyle devam etti: “Planlanmış değildi. Önderimiz yoktu. Her kafadan ayrı ses çıktı. Vardiyalar arasında bir koordinasyon yoktu. Biz kendi aramızda bile örgütlü değildik.” Patronun açıkladığı ilk zammın özellikle köyden gıda desteği alan ya da devletten destek alan kimi işçiler tarafından beğenildiğini ama bu kesimin azınlıkta kaldığını dile getiren Şireci işçisi, örnek olarak ilk iş bırakan vardiyayı verdi: “Bu sene iş bırakan vardiyaya, üç yıldır sürekli kendi adamlarını dolduruyorlardı. Burada işçilerin cesaret edip çıkması çok önemliydi. O çıkan vardiya, müdürün, şefin akrabasının fazla olduğu vardiya. Bu durum şunu gösteriyor aslında, ekonomik sorun var ve birisinin akrabası olmasının bir önemi yok. Çünkü benim cebim eriyor, eridiği zaman ben akrabayı ne yapacağım!”

“BİR ZİNCİR KIRILDI”

İlk iş bırakmanın ardından pamuk bölümünden işçilerle toplantı yaptıklarını anlatan Melike Tekstil işçisi, bun-

dan sonraki dönemde daha çok haberleşmeleri gerektiğine vurgu yaptı. Eylemde öne çıkan işçilerin bir araya gelmesinde Antep'te işçiler tarafından kurulan bağımsız sendika BİRTEK-SEN'in önemli bir rol oynadığını anlatan işçi, bu sürecin aynı fabrikanın farklı bölümlerinde çalışan, farklı işletmelerde çalışan işçilerin bir araya gelmesinin ve kalıcı birlikler oluşturma tartışmasının da önünü açtığını ifade etti.

Şireci işçileri eylemin sonucunda zammın arttığını ancak esas kazanımın işçilerin dışarı çıkarak bir zinciri kırması olduğunu söyledi. Düne kadar dışarı çıkmaz dedikleri işçilerin dışarı çıkmasının asıl önemli nokta olduğunu söyleyen bir işçi, "2012'deki grevden sonra işyerindeki bıçkın insanlar gönderilmişti. 2012'den sonra bizim fabrikada doğru düzgün eylem olmadı. O konuda bir zafer olduğunu düşünüyorum. Örgütsüz bir yerin birden patlak verip de çıkması güzel bir şey ve geleceğe yatırım diye düşünüyorum. Hiç beklemediğimiz vardiya dışarı çıktı. Bir zincir kırıldı yani" diye konuştu. Bir diğer işçi de kazanımların kendi fabrikalarıyla sınırlı kalmadığını, iş bırakmalarının diğer fabrikaları da tetiklediğini dile getirdi: "Şireci çıktıktan sonra Gürteks çıktı, Rad Çuval çıktı. Aslında işçiler birilerinin önderlik etmesini istiyorlar. Birisi fitili ateşlemezse kimseden ses çıkmaz."

MELİKE VE ŞİRECİ İŞÇİLERİ NE KAZANDI?

İş bırakan fabrikalardan Melike Tekstil'de işçilerin talebi 6 bin liraydı. Patronun ilk açıkladığı ücret ise 5 bin 200 ve 300 lira devam primiydi. Yaklaşık dört saat süren eylemin ardından patron işçilerden zaman istedi. Günler sonra patron işçilere, 5 bin 600 lira ücret 300 lira da devam primi

önerdi. Ayrıca kar yağışlarında iki gün çalışmayan işçilerden yapılan kesintiler de hesaplara yatırıldı. İşçiler bu zammı da kabul etmeyerek iş bıraktı ama eylem kısa sürdü ve işçiler yeniden işbaşı yaptı. Yani Melike Tekstil işçileri ücretlerini net 400 TL arttırmış oldu. 2020 yılı net satışından elde ettiği kazanç 1 milyar 195 milyon 535 bin 562 lira olan Şireci'de ise patron işçilere 5 bin lira aylık ve 300 lira devam primi vermek istedi. Yaklaşık bir gün süren eylemin ardından işçilerin ücreti 5 bin 200 liraya çıkarıldı, devam primi ise 250 lira oldu.

"HABERLEŞME KONUSUNDA ZAYIFTIK"

İşçilerin üzerinde en çok durduğu sorunlardan biri de işçiler arası haberleşme konusunda yaşanan eksikler. Melike Tekstil işçisi şunları söyledi: "Biz eyleme çıktık ama niye çıktık ne istiyoruz noktalarında kimse bir şey demiyordu. Yani bırakalım diğer fabrikaların birbiri ile haberleşmesini, fabrika içerisinde dahi haberleşme durumu çok zayıf. Bunun bir sebebi de işçinin üzerindeki iş yükü. İki kişilik işi bir kişi yapıyor. Adam kafasını kaldırıp yanındaki arkadaşını bile konuşmuyor. Yorgunluktan servis yolculuğunu bile uyuyarak geçirenler var."

Bu nedenle sosyal medya haber almada öne çıkmış: "Antep işçisi sadece Başpınar'daki durumu takip ediyor. Yani onun dışındaki gelişmeleri en azından benim gözlediğim kadarıyla takip etmiyor. Mesela Antep İşçi Postası'nı neredeyse bütün işçiler takip ediyor. En çok Facebook'tan takip ediyorlar durumu. Aha bak işte şu fabrika çıkmış falan diyorlar. Mesela işçilerin takip ettiği bu gibi sayfalar hem işçileri tetikliyor hem de haberleşmelerini sağlıyor. Ben şunu düşünüyorum, sosyal medya çok önemli." Diğer yandan Tik-

Tok kullanımını da çok yüksekmiş. İşçiler hem eğlenme aracı olarak hem de gelişmeleri takip etmek için kullanıyormuş.

BİRLİĞE İHTİYAÇ VAR AMA SENDİKALARA GÜVEN YOK

Başpınar OSB’de patronlar oldukça örgütlü. Zira her zam dönemi tüm fabrikalarda işçilerin karşısına hemen hemen aynı rakamlarla çıkıyorlar. İşçilerin eylemlerine karşı da dayanışma içindeler. Öyle ki Gürteks işçileri eylemdeyken Şireci Tekstil’in patronu da Gürteks’in içerisinde patronla birlikteydi.

Bu durumun tüm işçiler tarafından tam kavranmadığı görüşünde olan bir Melike Tekstil işçisi, işçilerin daha çok kendi patronu ile kendisi arasındaki ilişkiye baktığını anlattı. Tüm eksikliğe ve taleplerinin tam karşılanmamasına rağmen işçiler arasında “Birlik olursa bir şeyler oluyor” fikrinin öne çıktığını ifade eden işçi, şunları söyledi: “Ama sürekli gir çık, eylem yapamayız. Birliğe ihtiyacımız var. Sendika etrafında bir birliğe ihtiyaç var. Ama işte geçmişte sendikacılardan yedikleri kazıklar hâlâ işçilerin aklında. Güvenmiyorlar. Orta yaşlı ya da yaşlı işçilerde bu durum daha baskın. Genç işçiler sendikalara o kadar mesafeli değil.” BİRTEK-SEN’in Başpınar’daki sendikal anlayışı değiştirmek için de önemli olduğuna dikkat çeken işçi, “Birkaç önemli örnek çıkarabilirsek bu işçilere güven de verir. İşçilerdeki sendika ön yargısını yıkmanın yollarından biri bu. Yani işçilerin hepsinin bir sendika deneyimi yok ama başka bir fabrikada olan sendikacı ihanetleri bile kulaktan kulağa yayılıyor. Ama Başpınar’da işçilerin kurduğu BİRTEK-SEN’in önümüzdeki mücadelelerde önemli olacağını ve bu işi kalıcı hale getirmede çok etkili olacağını düşünüyorum” diye konuştu.

Birlik sorununda geçmiş deneyimi olan işçilerin öne çıkmamasının da etkisi var. Örneğin Şireci. 2012 yılında yine düşük ücrete karşı yaşanan direnişte işçiler komite kurmuş, sözcü seçmiş, fabrikalar arası komitelerle haberleşme sağlamıştı. Şireci’de bu deneyimi yaşayan işçi sayısı hiç de az değil. Ancak son eylem döneminde bu işçiler öne çıkıp, süreci yönetmeye aday olma konusunda geri durdular. Neden böyle bir tutum alındığını sorduğumuz bir Şireci işçisi şunları anlattı: “Biz aslında bazı arkadaşlarla konuşuyoruz, temsilciler komiteler seçilmeli diye. Artık, örgütlü olmadığımız sürece dışarı çıkmayalım. Örgütsüzsek, istersek hepimiz iş bırakıp çikalım ama çözülürüz. Ama örgütlüysek isterse 1 ay sürsün, parkta yatalım yine de direniriz. Ben yenileceğim maça çıkmam. Gözümüz kesmiyorsa maça çıkmamalıyız. Her kafadan farklı ses çıkarsa patron zaten diyor bunlar bir gün dayanırlar. Ki öyle oldu, bir gün dayandıktan sonra çözümler başladı. Daha deneyimli işçiler de bu süreçte öne çıkarak sorumluluk almadılar, onun da çok büyük etkisi var.”

EYLEMLER BİTTİ AMA GÜNDEM HÂLÂ HAYAT PAHALILIĞI

Şireci işçileriyle eylem sonrası fabrikada işçiler arasında öne çıkan tartışmaları konuşuyoruz. Yeni ücretler yatırıldıktan sonra ücret zammı tartışmalarının şimdilik kesildiğini söyleyen bir Şireci işçisi, “Sıfırı tükettiği için yatan para işçilere can simidi gibi oldu” dedi. Ekonomik sıkıntılarının ise konuşulmaya devam ettiğini anlatan bir diğer işçi ise şunları söyledi: “İşçilerin amacı elindeki paranın bitmemesi, birikim yapabilmek, çocuklarına gelecek sağlayabilmek. Bugün çocuğumuzu dershaneye göndersek 6 aylığımızı vermemiz gerek. Ama gündemi, diğer işçilerin eylemini ta-

kip etmiyor. Biz anlatmaya çalışıyoruz. Kuryelerin, Trend-yol işçilerinin eyleme çıktığını anlatıyorduk. Fabrika içinde çok konuşamıyoruz ama serviste anlatmaya çalışıyoruz”

BİRLİK TERCİH DEĞİL, MECBURİYET

İşçilerle önümüzdeki dönem ülkedeki gelişmeler konusunda beklentilerini de konuşuyoruz. Genel olarak yıl-gınlık ve umutsuzluk olduğunu söylüyor bir Şireci işçisi. Fabrikanın genelinde iktidara güven olmadığını, yerine geleceklerin de işçilerin yararına bir şey yapmayacağı düşünce-sinin güçlü olduğunu dile getiren işçi, hatta iktidar değişirse daha kötü olabilir korkusunun da var olduğunu aktardı. İşçilerin birliğe daha çok ihtiyaç duyacağı bir dönemin yaklaştığı görüşünde olan işçi “8. ayda büyük bir ekonomik krizin yaşanacağını düşünüyorum. Her şeyin fiyatı daha da artacak. Bunun karşısında mecburiyetler olacak, seçenekler oluşacak. İleride mecburiyetten dolayı birliğe daha çok ihtiyaç duyulacak” uyarısında bulundu.

“NE ZAMAN DARLA DÜŞÜLÜRSE O ZAMAN HAREKETE GEÇİLİYOR”

Melike Tekstil işçisi de son dönem temel tüketim mallarına ve elektriğe gelen zamların AKP’ye oy verenlerde değişime yol açtığını söyledi: “Mesela koyu AKP’li işçiler var bizim fabrikada ama son dönem cayan çok. Yani bu zamların kaynağını hükümet olarak görüyor. Mesela şu elektrik faturalarının böyle gelmesi bu durumu daha da arttırdı. Mart-nisanda durumun daha kötü olacağı söyleniyor. Ama şimdilik o zamana dair ne yapacağız gibi bir konuşma yok. Yani o zaman ne olur bilemeyiz. Ne zaman daha da darla düşülürse o zaman harekete geçiliyor.”

Metal İşçileri

**HASRET GÜLTEKİN KOZAN, TUNCAY SAĞIROĞLU,
ÇAĞLAR KAZAK**

19 Şubat 2022

Metal işçileri: Bir arada olursak patron bizi ezemez. Sendikasızlaştırma, düşük ücret ve işten atmalara karşı direniş gerçekleştiren Birleşik Metal-İş üyesi Farplas, Aryıldız ve Kıraç Metal işçileriyle deneyimlerini konuştuk.

İşten atılan işçilerin geri alınması ve sendika haklarının tanınması için mücadelelerini sürdüren Farplas işçileri, 2 Şubat'tan bu yana fabrika önünde direnişte. 19 Ocak günü patronun ücretleri asgari ücret düzeyine çekmesiyle önce iş durduran Farplas işçileri, 20 Ocak günü fabrika CEO'su ile yaptıkları görüşmeden de olumlu sonuç alamadı, hızlıca sendikal örgütlenmeye girişti. Patron sendikalaşmayı engellemek için yine işten atmaya başvurdu. 2 bine yakın işçinin çalıştığı Farplas'ta işçiler patronun bütün engelleme çabalarına karşın çok kısa bir sürede bütün iş kollarında çoğunluğu sağladı ve Çalışma Bakanlığından yetki belgesini aldı.

30 Ocak'ı 31 Ocak'a bağlayan gece, atılan işçilerin geri alınması ve sendika haklarının tanınması için kendilerini T1 fabrikasına kapatan Farplas işçileri, dondurucu soğukta saatler süren direniş gerçekleştirdi. T2, T3 ve T4'te ise amirlerin baskısı nedeniyle adım atılamadı. Direnişteki iş-

çiler polisin sert müdahalesi ile karşılaşarak sabaha karşı gözaltına alındı. Ardından da işçi atılması gündeme geldi.

Atılan işçilerin direnişii fabrika önünde sürüyor. Direnişteki Farplas işçileriyle yaşadıkları süreci, dayanışmanın önemini ve bundan sonrasını konuştuk.

“ÇOĞUNLUĞU SAĞLADIK ÖNEMLİ YOL KATETTİK”

İlk etapta eylemleri ‘kendiliğinden’ gibi gözükken işçiler, aslında durumun görüldüğü gibi olmadığını söylüyor. Yücel, “Önceden hazırlığımız vardı ama bazı arkadaşları ikna edemiyorduk, sendikanın ne demek olduğunu bilmiyorlardı. Geçtiğimiz yıl 7’nci ayda sendikal örgütlenmeye, Birleşik Metal-İş Gebze 2 No’lu Şube ile görüşmeye, toplantılar yapmaya başladık” dedi. Geçmiş dönem yaşanan sendikalaşma süreçlerinde yaşanan işten atmaların işçiler içinde endişe yarattığına dikkat çeken Yücel, şöyle devam etti: “Bu nedenle toplantılara bütün üye arkadaşlar gelmiyordu. Ama birkaç kişi başladık, 40-50’lere ulaştık. 4 ayrı şirkette tanıdığımız, güvendiğimiz arkadaşlara ulaştık. Onları bilgilendirdik, sayımız daha da artmaya başladı. Her sene Farplas yönetimi asgari ücreti bize zam diye veriyordu, bu sene de öyle oldu. Biz de sendikayı öne sürdük. Geçmişte çoğunluğu sağlayamadan sendikalaştıkları ortaya çıkan arkadaşlarımız kapı önüne konulmuştu. Şimdi çoğunluğu sağladık, önemli bir yol katettik. Bundan sonra patron masaya oturana kadar mücadelemiz sürecek.”

İş bırakma eylemi ve sonrasını ise Can anlattı: “Aynı 19’unda zam oranı açıklandı, gece vardiyası iş durdurdu, bütün bölümlerde makineleri çalıştıramadık. 20’si sabahı CEO yaklaşık 30 işçinin katıldığı ve 2 saat süren toplantı yaptı. Yapılan açıklamayı kimse kabul etmedi. Biz istekle-

rimizi sunduk, ‘Yapamam, 10 gün bana mühlet verin’ dedi. Dışarıda arkadaşlarımız bizi bekliyordu, içeride söylenenleri onlara aktardık ve kimse bunu kabul etmedi. Sendikacılar da o gün buraya geldi. Bunu görünce o gün sendika üyesi olmayan arkadaşlarımız da birer birer üye olmaya başladı.”

“CEO’YA GÜVENMEMELİYDİK”

WhatsApp grupları üzerinden haberleştiklerini ve 20’si sabahı T1 önünde iki vardiyanın buluşacağını duyurduklarını anlatan Yücel, patronun ise Türk Metal’i çağırarak iki sendikanın birbirine düşmesini istediğini söyledi. Patronun bu durumu kullandığını anlatan yücel, “CEO ‘Sendikalar dışarıda birbirini yiyor, siz de arada kaynamayın, ben size sözümlü verdim’ dedi. Çevik kuvvet de fabrika önüne gelmişti. Gece vardiyasından çıkan arkadaşlarımız yorgundu, dışarıda da bir kargaşa vardı. Biz kendi aramızda konuştuk iş bırakma eylemine son verdik. Biraz da CEO’ya güvendik ama güvenmekten de pişman olduk” diye konuştu.

Fabrika içinde büyük bir baskı olduğuna dikkat çeken Can şunları anlattı: “Çalıştığımız taşeron şirketleri kapattı yenilerini açtı, çalışanları o şirketlere geçirdi. Şimdi taşeron firmalara yeni işçi alımı yapıyorlar. Taşeronlar işi öğrenmeye başladığında içerideki arkadaşlara da kıyım yapmaya başlayacaklar. Ama içerideki arkadaşlarımız korkmasın. Sendikamız arkalarında. Bizim de burada durmamızın en büyük nedenlerinden birisi içerideki arkadaşlarımız içindir.”

Yücel de patronun grup liderlerine, takım liderlerine yüksek zamlar yaptığını, onlar vasıtasıyla işçiyi Türk Metal’e geçmeye ikna etmeye çalıştığını belirterek “Biz sendikamızı seçtik, çoğunluğu da sağladık. Diğer bir sendikayı getirmek vicdansızlıktır, bunu kabul etmiyoruz” diye konuştu.

“ARKADAŞLARIMIZA GÜVENİYORUZ”

İçeride işçilerin bir kısmı “Biz maaşların düzeltilmesini istemiştik, düzeldi. İkramiyemizi 4’e çıkardık, mesailerimiz istediğimiz gibi oldu, daha ne isteyelim” deyip sendikaya bulaşmak istemiyor. Ama dışarıdaki işçiler, sendikalaşma sürecini tamamlamakta kararlı. Eylemlerini sürdüreceklerini söyleyen Yücel, “Fabrikaya kapandığımız gece 4 fabrikada bütün bölümler dursaydı daha farklı olabilirdi diyoruz tabii ki. Biz T1’e kapandığımızda diğer fabrikalarda çalışan arkadaşların önü yöneticiler tarafından kesildi, çalışmaya zorlandı ama hâlâ da güveniyoruz arkadaşlarımıza. İçerideki baskı sürüyor ama onları dört gözle bekliyoruz. Onlar bizim arkadaşlarımız” diye konuştu.

Kendi seçtikleri sendikada örgütlenmenin önemine dikkat çeken direnişteki Farplas işçileri içerideki arkadaşlarına şöyle seslendi: “Patron daha önce de sözler verdi ama birkaç ay sonra o sözlerinden geri adım attı. Bizi belki tek tek ezabilir patron ama bir sendika çatısı altında bir arada olursak bizi ezemez.”

“DAYANIŞMA ÇAĞRISI”

Dayanışma konusunda eksik kalındığı görüşündeler. Sendikalı olan diğer fabrikalardan destek gelmesi gerektiğini söyleyen Ümit, şu çağrıyla yaptı: “İşçinin işçiden başka dostu yok. Bu organize sanayi bölgesinde birçok fabrika sendikalı. Her gün bir fabrika ziyarete gelse ya da biz o fabrikaların önüne gidip sorunlarımızı anlatsak, yan yana gelsek, bir arada olsak kendimizi daha güçlü hissedeceğiz.”

Bir yandan da sosyal medya aracılığıyla diğer işçi direnişlerini takip ettiklerini dile getiren Yücel, “Birçok eylem, direniş bizim ardımızdan başladı. Hemen hemen birçoğu

kazandı, kazanmaya da devam ediyor. Birbirimize güç veriyoruz” dedi.

DAHA ÖNCE DE SENDİKA GİRİŞİMİ OLMUŞTU

Birleşik Metal-İş çatısı altında toplanan Farplas işçileri için sendikalaşma mücadelesi yeni değil. 2007-2008 yıllarında Türk-İş’e bağlı Petrol-İş Sendikası örgütlenme çalışması yürütmüş ama patron sendikanın önüne geçmek için ileri işçileri işten atmıştı. Sendika girişiminin ardından patron fabrikayı farklı iş kollarından şirketlere böldü. 4-5 yıl önce ise Türk-İş’e bağlı Türk Metal örgütlenmeye çalıştı, patron yine sendikaya üye olan işçileri kapı önüne koydu. Şimdilerde ise patron, fabrikada çoğunluğu sağlamasına rağmen Birleşik Metal-İş’e karşı Türk Metal’i örgütlemeye çalışıyor.

“GEZİ’DE POLİSİ ELEŞTİREN ÜSTÜMÜZE POLİSİ SALDI”

Devletin patronu koruduğunu söyleyen Serdar şunları söyledi: “İşverenin sendika istememesinin sebeplerinden biri de yapılan toplu sözleşmelerde ara dönemlerde enflasyon zammı alınması. İşçiyi asgari ücrete mahkum etmek istiyorlar. Hakkımızı aradığımız zaman da terörist diyorlar. Sendikaya üye olma hakkını neden anayasaya koydun, madem koydun uygula bunu o zaman. Uygulayınca terörist biz oluyoruz. Bazı yöneticilerimiz solcuydu, Gezi eylemlerini destekliyordu. Ama şimdi sağdan destek almaya başladılar bize karşı. Gezi’de polis şiddetini, bazı medyaların haber yapmamasını eleştiriyordu. Şimdi aynı polisi bizim üstümüze saldı. Bir emniyet amirinin ‘Ölen ölür, kalanı biz buradan alırız’ demek gibi bir hakkı yok. İşveren işine nasıl gelirse öyle hareket ediyor.”

KİMSE ÜCRET ARTIŞLARINDAN MEMNUN DEĞİL

Alım gücünün düşük olduğunu söyleyen Can, asgari ücrete yapılan zammı şöyle değerlendirdi: “Aslında tüm Türkiye’de yapılan bu sefalet zammı kimse tarafından beğenilmedi, o yüzden herkes ayaklandı. Bir yanda asgari ücrete gelen zamma bakalım; bir yandan da gıdadan, akaryakıtta, doğal gaza, elektriğe varıncaya kadar her şeye gelen zamlara bakalım. Bize verdikleri zammı neye göre yapıyorlar? En yüksek neye zam gelmişse, işçiye de ona göre zam yapsınlar. Bunu iktidar yapıyorsa neden yapmıyor? Her iyi şeyi iktidar yaptı diyorlar ama iktidar bunu niye yapmıyor? İşveren devlete suçu atıyor, devlet işvereni suçluyor olan yine işçiye oluyor. Burada çalışan herkes bu ülkenin vatan-daşı, bir şey istemiyoruz ya, ekmek istiyoruz, iş istiyoruz.”

DAHA AZ İŞÇİYLE DAHA ÇOK İŞ

“İyileştirme” adı altında daha az işçiyle daha çok üretim yapıldığını söyleyen Serdar ise “Ben kalıp bağlama yapıyordum. 3 kişi çalışıyorduk, 2 kişiye düşürdüler. Yeni gelen CEO bunu ‘İyileştirme’ adı altında uyguladı. Daha az işçiye yaptırıp, daha çok kazanmak için her yolu denediler. İşten atıldığımız yetmedi, terörist damgası yediğimiz yetmedi, bir de iş bulmamıza engel oluyorlar. İş başvurusu yaptığımız fabrikalara en son Farplas’ta çalıştığımızı söylediğimizde bizi işe almıyorlar. Patronun diğer patronlarla birliği var” diye konuştu.

FABRİKADA ÇALIŞAN İŞÇİ:

SENDİKANIN NE OLDUĞUNU ANLATMAK LAZIM

Fabrika halen çalışmaya devam eden bir işçiyle konuşuyoruz. Baskı olduğunu tüm işçilerin takip edildiğini anla-

tan işçi, “Dışarı çıkıyoruz kapı önünde direnen arkadaşlarımıza bakmak için, amirler bizi çekiyor ‘Size saldırırlar’ diye. Ya bize niye saldırırsınlar, arkadaşlarımız hakkını arıyor. İçeride çoğu insan vicdanen rahatsız ama korkudan dolayı selam bile veremiyor. Dışarıdakilerle iletişim kurmayalım diye vardiya bitiminde bizi mutfağa kapatıyorlar, servis gelince hemen bindirip gönderiyorlar” dedi.

Yeni kurulan şirketlerin alakasız iş kollarında olduğunu söyleyen işçi şöyle devam etti: “Ben metal iş kolunda çalışıyordum, yeni kurdukları firmaların iş kolları resmen komedi. Park bahçeler, ofis elemanı olarak bizi çalıştırıyor. Şimdi zam verdiler güya ama yine adamına göre, memleketine göre muamele var.” Elde edilen kazanımları, “Mesailer istediğimiz gibi oldu. Hafta içi yüzde 100, hafta sonu yüzde 200, bayramlarda yüzde 300 oldu. Kıdem farkını da verdiler” sözleriyle dile getiren işçi şunları anlattı: “Sendikanın S’si bile yetti. Ama şimdi de mesaiye kalma, bayramda çalışma savaşı veriyor herkes. ‘Ben mesaiye kalırım, bayramda memlekete gitmiyorum, buradayım’ diye yöneticilere söyleniyor işçiler. Eskiden mesaiye kalmayan işçi, şimdi yeni kazanımın ardından kredi borcu var, kira ödüyor, çocuğu okula gidiyor diye mesaiye kalmak için can atıyor.”

İçerideki tartışmaları da aktaran işçi, “Dışarıdaki arkadaşlarımız için ‘Bunlar olayı başka yere çekiyorlar’ diyeni de var. Oysa arkadaşlarımız ekmeğinin peşinde, yanlış yapmıyorlar. Bizim gönlümüz onlarla, içeride böyle düşünen arkadaşlarımızla konuşuyoruz, anlatıyoruz doğruyu. Sendikanın ne olduğunu bilmiyor çoğu, bunu anlatmak lazım” diye konuştu.

İŞÇİLER BİRLİK OLURSA HER ŞEYİ KAZANABİLİR

TUNCAY SAĞIROĞLU

İşçi direnişinin yaşandığı fabrikalardan biri de Çorlu'da kurulu çelik tencere, çatal kaşık üretimi yapan Aryıldız fabrikası. 150'nin üzerinde işçi çalışıyor. Uzun yıllar Birleşik Metal-İş Sendikası örgütlü olmasına rağmen bundan 6 yıl önce sendika yetkisini kaybediyor. Örgütsüz kalan işçilerin ücretleri düşüyor, çalışma koşulları kötüleşiyor. Bu süre içinde yaşanan işçi sirkülasyonundan dolayı işçi profili ise sürekli değişiyor. Öyle ki, sendikanın tasfiye edildiği günden bu yana sadece 12 işçi kalmış.

Hakların gasbedilmesi nedeniyle işçiler geçen yıl yeniden Birleşik Metal-İş Sendikasında örgütlenmeye başlıyorlar. İlk başta yavaş ilerleyen sendikalaşma süreci, hayat pahalılığına duyulan öfkenin genç işçilerin atılganlığıyla birleşmesiyle hızlanmış ve 2021'in sonunda 15 günde işçilerin büyük bir kısmı sendikaya üye olarak çoğunluk elde etmiş.

Patron bir yandan çoğunluğa itiraz ederken diğer yandan ise sendika ile TİS görüşmelerini sürdürüyor. Hatta patronun sendikanın taslağının olumlu bulunduğunu söylemesi bir müddet işçileri rehavete dahi sürüklemiş. Ama kısa süre sonra patronlar görüşmeleri kesip yasal süreç devam deyince işçilerdeki öfke daha da kabarmış. Çoğunluk geldikten hemen sonra belirlenen temsilcileri sıkıştıran işçiler eylem tartışmalarına da başlamış.

Tam da bu sırada Trendyol işçilerinin başlattığı ve git-tikçe birçok sektör ve fabrikaya yayılan eylemler ve elde edilen kazanımlar işçileri daha da cesaretlendirmiş.

Sonunda işçiler eylem kararı alması için sendikacılar ile toplantı yapmaya başladılar. Sendikacılar yasal süreci anlatıp beklemek gerekli deseler de işçiler her gün bir saat iş bırakma kararı aldı. Eylem kararlı bir şekilde sürerken fabrika müdürü ise işten atma tehdidinde bulundu. Buna karşın eylem devam edince patron yeniden toplu sözleşme masasına oturmak ve imzalamak zorunda kaldı.

Bu süreci değerlendiren bir işçi şunları söyledi: “Koşul-lar uzun süre kötü olmasına rağmen birleşememiştik ve birçok hakkımız elimizden gitmişti. Ama artık bıçak ke-miğe dayandı. Hayat pahalılığı, her gün gelen zamlar beli-mizi bükmüştü. Biz de çareyi sendikalaşmakta gördük ve örgütlendik. Örgütlendikten sonra bir türlü sözleşme im-zalanmıyordu. Ama bizim dayanacak gücümüz kalmadı. Bütün işçi öfkeliydi. Bizim gibi birçok işçi eylem yapmaya başlayınca bizde eylem yapma fikri ortaya çıktı. İlk önce sendika çok oralı olmamasına rağmen bizim bastırmamız ile hem eylem kararları alındı hem de yanımızda durdu. Bu eylemde şunu gördüm, eğer işçiler birlik olursa her şeyi ka-zanabilir. Her şeyi de sendikaya bırakmamalı.”

Bundan sonra ne olacak diye sorduğumuz başka bir işçi ise “Bizim işçi birleşebileceğini ve mücadele edince kaza-nabileceğini gördü. Bu önemli bir deneyim. Ama bu yetmez. Yeniden temsilcilerin belirlenmesi için seçim yapılmalı. İşçiler güvendiği işçileri seçmeli. Fabrikada bu eylemlere öncülük eden işçiler vardı. Bunların birliği dağılmamalı. Çünkü bunlar hem örgütlenme zamanında hem de eylem-lerde etkili oldular.”

KIRAÇ METAL İŞÇİLERİ: DAYANIŞMA VE GÜVEN DUYGUSU ARTTI

ÇAĞLAR KAZAK

Birleşik Metal-İş Sendikasının örgütlü olduğu Kıraç Metal, işçilerin fabrikaya kapanma ve üretimi durdurma eylemiyle gündeme geldi. İşten atmalara karşı arkadaşlarına sahip çıkan işçiler, bir gece fabrikada kalmış ve üretimi durdurmuştu. Patronla yapılan görüşmelerin ardından hiçbir işçinin isteği olmadan işten çıkartılmayacağı ve her ay 400 TL ek zam aldıkları duyuruldu. Yapılan eylemin ardından işçilerin birliklerini nasıl sağladıklarını 76 kişinin çalıştığı Kıraç Metal işçileriyle konuştuk.

Kendi gündemlerinin hayat pahalılığı olduğunu ve geçinmekte zorlandıklarını anlatan işçiler, ücret artışlarına rağmen enflasyonun altında ezildikleri anlattı. Herkesin kredi borcu olduğunu ve bunları ödemekte zorlandıklarını kaydeden işçiler elektriği ve doğal gazı en az şekilde kullanmaya çalıştıklarını ifade etti. Bu zorluklar yaşanırken patronun işlerin eski yoğunlukta olmadığı gerekçesiyle 10 kişiyi işten atacağını duyurduğunu söyleyen işçiler, çıkışlar başlayınca eyleme geçtiklerini ifade etti. Eylemin ani geliştiğini ve sendikanın önyak olduğunu belirten işçiler bir günde patrona geri adım attırdıklarını dile getirdi.

Eylemden sonra morallerinin arttığını söyleyen işçiler, kazanımın sınırlı olmasına karşın işçilerin dediğinin ol-

ması açısından önemli bir başarı elde ettiklerini ifade etti. “İşçiler arasındaki birliğin bu kazanımda etkili olduğunu gördük, ortak irade ve kararlılık her zaman iyidir” diyen işçiler, kendi aralarında dayanışma ve güven duygusunun arttığına dikkat çekti.

Ülkemizde yaşanan irili ufaklı işçi eylemlerini de yakından takip ettiklerini en son Eskişehir’de Yemeksepeti işçilerinin eylemine katıldıklarını anlatan işçiler “İşçilerin kazanım haberleri ve eylem haberleri geldikçe biz de mutlu oluyoruz. Geleceğe dair umutlarımız artıyor” dedi.

İşçilerin dilinden Çimsataş direnişi

HALİL İMREK

20 Şubat 2022

***Çimsataş direnişi neden ve nasıl başladı?
Sendikanın tutumu ne oldu? Üretimi
durdurup, fabrikaya kapanan işçiler
neden başarılı olamadı ve işçiler hangi
dersleri çıkardı?***

Son haftalarda düşük ücret zamlarına karşı yapılan işçi direnişlerini tartışırken bu sürecin en başında yaşanan Çimsataş'ı hatırlayalım.

Evrensel gazetesi olarak direnişin çeşitli aşamalarıyla ilgili haberler yaptık. Ancak bir bütün olarak görülebilmesi ve işçi sınıfının hafızasında yer edinmesi için; işten atılan ve şu anda Çimsataş'ta çalışmaya devam eden bir grup işçi ile yaptığımız görüşmeyi işçilerin dikkatine sunuyoruz.

YEMEK, ÇAY, ISINMA, TUVALET, ÜCRET... HER ŞEY SORUN

Çimsataş işçileri, Türk Metal, Birleşik Metal-İş ve Özçelik-İş sendikaları ile MESS arasında 12 Ocak'ta imzalanan toplu iş sözleşmesini kabul etmediklerini duyurarak iş bıraktı. İşçiler, birinci 6 ay için MESS'in belirlediği yüzde 27'nin üzerine yüzde 35 ek zam istiyorlardı. İşyeriyle ilgili çeşitli taleplerini de sıralayan işçiler, ayrıca eylem nedeniyle kimsenin atılmayacağını garantisinin verilmesini istediler.

Çimsataş'ta, örgütlü bir işyerinde olmaması gereken birçok sorun yaşanıyor. Görüştüğümüz işçilerden biri anlatıyor: “Yemek sıkıntısı, parça imalathanedeki ısınma sıkıntısı, dökümhanedeki toz sıkıntısı, soyunma odalarındaki sıkıntı; çay molasının olmaması, baskılar; dakika ile adet ile çalışma sıkıntısı. Tuvalete gidememe problemi... Çalışma koşullarına karşı biriken bir tepki vardı zaten. Düşük ücret ile çalışmak da tuzu biberi oldu. Bir de temel tüketim maddelerine gelen zamlar olunca insanlar dolup taşı artık.”

Soner söze giriyor: “22-23 yaşında girdim fabrikaya. 20-21 saniyede dövdüğüm parçayı, yaşım olmuş 40, şimdi 17 saniyede yaptırıyorlar. Genel müdüre bunu anlatıyorum, rekabet gücü diyor. Peki, niye ben daha fazla ürettiğim halde daha az ücret alıyorum?”

“TİS KOMİTESİ ‘SEN, SEN, SEN’ DİYE BELİRLENİYOR”

İşçiler bu TİS sürecine, sorunların en azından bir kısmını çözebilecekleri umuduyla hazırlanmış. Birleşik Metal-İş'in tüzüğü gereği fabrikada bir TİS komitesi oluşturulmuş. Peki, TİS komitesi nasıl oluşturuluyor? 24 kişilik komitede yer alan Soner'i dinleyelim: “Temsilciler; sen, sen, sen, diye belirliyor. Ölçü; işyeri temsilcisine, sendikaya ve işverene karşı çıkmayacak işçiler olması. Her dönem birkaç hakkını arayan, muhalif işçi araya kaynıyor. Mesela Adnan ve Mustafa'yı yazmadılar. Ben yıllardır Deniz (İlgın, Birleşik Metal-İş Sendikası Anadolu Şube Başkanı) ve Bülent'i destekledim, yanlarında durdum. Onun için benim yer almama bir şey demediler. Sözleşme taslağı hazırlanırken bize sordular, neler talep ediyorsunuz diye. Ben kıdem farkını özellikle vurguladım. Fakat ‘Birleşik Me-

tal-İş'e bağlı 42 fabrikadan sadece Çimsataş böyle bir öneri getirdi' dediler. Sonuçta benim önerim taslağa girmedi.”

“YÜZDE 30’U ÖNCEDEN BELİRLEMİŞLER”

Başka bir işçi devam ediyor: “İşçinin talepleri de TİS komitesinin istekleri de hiçbir zaman taslakta yer bulmadı. Biz yüzde 55 bir oran istedik. Sendika uzmanlarıyla tartışmalarımız da oldu. Başarı oranını yüksek tutalım diyerek, zam oranını düşük tutmak gibi bir anlayışa itiraz ettik, işverene yarar bu anlayış dedik. Yüzde 30 isteyelim bu dönem dediler, taslak da zaten yüzde 30.8 oldu. Adamlar önceden belirlemişler. Bize de güya sormuş oldular. Sorsan işçi onay verdi derler.”

“DİSK’İN ASGARİ ÜCRET İÇİN BELİRLEDİĞİ ORANI İSTEDİK”

Taslak işçilere rağmen hazırlandı. O dönem enflasyon ve dolar kuru bu kadar yüksek olmadığı için “istedikleri gibi değilse de” taslağa büyük bir tepki gösterilmedi: “O zaman dolar 8.20-8.40 aralığındaydı. Bugün düşmüş haliyle 13.5. Sözleşme imzalandığında 13.60’lardaydı. Bir ara 18.5’i bile bulmuştu. Dolar bu kadar yükselmiş, her şeyde dolara göre artış olmuş. Biz de taslağın yenilenmesini istedik.”

Tepkiler yükselince fabrikaya gelen Birleşik Metal-İş Genel Başkanı Adnan Serdaroğlu, üç vardiya ile görüşeceği söylenmesine karşın, bir vardiya ile görüşüp gitmiş. İşçiler bu görüşmeye ilişkin şunları anlatıyor: “Genel Başkana DİSK asgari ücrete yüzde 50 zam yapılmasını eleştirirken bize taslaktaki yüzde 30’u kazanım olarak gösteremezsiniz, dedik. 5 bin 200 asgari ücreti neye göre hesapladıysanız bizim zammı da ona göre hesaplayın, biz burada çay bile içemiyoruz, dedik. Nasıl, burada çay molası yok mu, dedi.”

“SEN BU EĞİTİMİ NİYE VERİYORSUN O ZAMAN?”

Araya giren Mustafa, TİS sürecinde katıldığı bir eğitim çalışmasında sendika uzmanıyla arasında geçen konuşmayı aktarıyor: “Uzman bize işçi tarihini anlatıyor; Kavel direnişini, 15-16 Haziran’ı, Netaş grevini... Tarihimizden ders çıkarıp bizim de şöyle yapmamız lazım, dedi. Ben tam o sırada söz aldım. Taslağımız ortada, bunu nasıl revize ederiz, diye sordum. Uzman, taslak hazırlanmış zaten, bu saatten sonra bir şey yapılamaz, değişiklik olacağını düşünmüyorum, dedi. Sen bu eğitimi niye veriyorsun o zaman? Bize işçi direnişinden, mücadele ile, grev ile kazandıklarından bahsediyorsun. Bizim taslak niye değişmiyor? Şube başkanı ve baştemsilci gelip müdahale etti.”

İşçilerin, taslağın revize edilmesi çabaları sonuçsuz kaldı. 12 Ocak’ta, metal iş kolunda örgütlü üç sendika TİS’i birlikte imzaladı. Önceki toplu sözleşmelerde TİS komitesinin onayı ile imzalanırmış. Ancak bu sefer, gece vardiyasında şube yönetimi işçilere sonucu bildirmiş.

Öncü işçiler, TİS komitesine sorulmamasına ve sözleşmenin içeriğine itiraz ediyor. “Gece vardiyasındaydım. Yemekhaneye gittim. Deniz açıklama yapıyor. Ne oldu, dedim; imzalandı, dedi. Kime sordun, dedik. Gerek görmedik, dediler. Deniz Başkan, ortalığı karıştırma, dedi” diyor Mustafa. Bunun üzerine 60 kişinin çalıştığı ‘dövme’ bölümünde işçiler iş durduruyor.

Burada bir noktanın altını çizmemiz gerekiyor: İşçiler, Çimsataş’taki eyleme “grev” diyorlar. Toplu sözleşme onay sürecinin tamamlanmadığını düşünüyorlar ve eylemi bu sürecin doğal bir parçası olarak görüyorlar. Çünkü grev oylaması yapılmış. Bu nedenle de eylemin sendikaya karşı

olmadığını, sendikayla birlikte yaptıklarını, ancak sendika yönetiminin kendilerini yalnız bıraktığını söylüyorlar.

ÜÇ KEZ OYLAMA YAPTIRDI SONUCU DEĞİŞTİREMEDİ

Şube Başkanı ve üretim müdürünün ikna çabaları sonuçsuz kalınca “Yarın üç vardiyanın olduğu zamanda oylama yapalım, ne sonuç çıkarsa sendika ona uyacak” diyor Şube Başkanı ve işçiler işe dönüyor. Sabah oylama için toplanılıyor: “İşçiler karşı karşıya gelecek şekilde bir koridor oluşturuldu. Sözleşmeyi kabul etmeyenler deyince herkes kabul etmeyenler tarafına geçti. Şube Başkanı tekrar oylama yaptı. Bu sefer işçiler yüksek sesle tepki gösterdi; istersen on defa oylama yap, bizim kararımız belli, dediler. Sonuç olarak üç defa oylama yapıldı, üçünde de sözleşme kabul edilmedi. Şube Başkanı 16 vardiyasına da sorup ona göre karar vereceğiz, dedi. Orada da işçiler kabul etmedi. Şube Başkanının açıklaması şöyle; arkadaşlarımız sözleşmeyi kabul etmiyor, biz de sendika olarak işçilerin arkasındayız. Sonra işveren görüşme talep etti. Orada da taleplerimiz kabul edilmeyince greve devam edildi. 13 Ocak sabahı gelen vardiya greve katılmasın diye içeri alınmadı. İçerideki atmosfer davul zurnayla, halaylarla devam ederken Çalışma Bakanlığında müfettiş geldi; bizi dinledi, tutanak tutup gitti. Bu arada işverenin işçilere gönderdiği ‘16 vardiyasının iş durdurması nedeniyle 5 milyon lira zarara uğradığı’ mesajı ile sendikanın ‘Metal işçisinin kazanımlarının gölgelenmesine izin vermeyeceğiz’ mesajı arka arkaya ulaştı işçiye.”

“ŞUBE BAŞKANI SENDİKALARA ‘DESTEĞE GEREK YOK’ DEDİ”

13 Ocak’ta kaymakamın ara buluculuğunda önemli bir görüşme yapılıyor. Burada ilginç olan bu görüşme-

ye MESS avukatının katılması, ancak sendika genel merkezinden kimsenin bulunmaması. Soner aktarıyor: “Kaymakam geldiğinde MESS’in avukatı da vardı. Sayın kaymakam yüzde 70 zam aldılar, dedi. Müdahale ettik, neye göre yüzde 70 anlat bize, dedik. Niye 27.40’a imza atıldığını söylemiyorsun. Çimsataş genel müdürü çalışma koşullarıyla ilgili düzenleme yapacaklarını söyledi. Ben, işçiler bizi buraya sözcü olarak gönderdi, bir brüt maaş ikramiye verin gidip işçilere sorayım tamam diyorlarsa direnişini bitirelim, dedim. Kaymakam, evet genel müdürüm ne diyorsun iyi bir teklif, dedi. MESS’in avukatı genel müdüre dönüp, bunlara bir toplu iğne başı dahi veremezsiniz, dedi. Sen buraya bir hak verirsen Türkiye’de 243 fabrikanın olduğu metal sektöründe hayat durur, bunun altından Cumhurbaşkanı bile kalkamaz... Kaymakam ‘Bunu burada tatlıya bağlayalım, işçi arkadaşımız güzel bir teklif yaptı, bir brüt maaş verin bir kişinin de burnu kanamasın, işten atılmasın, dedi. Genel müdür, geniş kapsamlı toplantıyı yapıp bitirelim ona göre karar veririz, dedi.

Biz ayrıldık, toplantıyı yaptılar. İşverenden önce üretimin 4 gün durdurulduğu, pazartesi başlanacağı mesajı geldi. On dakika sonra da 13 kişinin atıldığı mesajı geldi. Sendika işin soğuması için uğraştı. Deniz Başkan hiç işin başında değilmiş gibi davrandı. Sadece temsilciler vardı. Oylamayı yapan Başkan ama kazanması için parmağını kıpırdatmadı. Gazeteler geliyor, Başkan demeç vermiyor, sendikalar arıyor Başkan ‘desteğe gerek yok’ diyor. Grevin başarıya ulaşmamasının nedeni temsilciler, Sendika Şube Başkanı ve Genel Merkez. İşçileri bir araya toplamak yerine sürekli dağıtmaya uğraştılar.”

“ÖNCE APOLETLERİ SÖKÜLDÜ, SONRA İŞTEN ATILDILAR”

Son gün Baştemsilci Mehmet Kurt'un anlattıkları sendikal bürokrasinin 'eylem bitirme' başarısını gösterdiğini ortaya koyuyor. Eylemlerin bitirilmesinin hemen ardından çok sayıda arkadaşıyla birlikte işten atılan Kurt, yaşananları şöyle anlatıyor: “İş bırakıldı. Ben çarşıdan geliyorum. 14 kişi pazartesi bizi öldürseniz de girip ambarda çalışacağız diyor. Bir kişi bile fabrikaya girse, ayağını parkeye bassa ne olur? (Bir işçi kötü olur, diğeri çekerler diyor) doğru mu doğru. Şu ana kadar siz ne dediyseniz ben onu yaptım. Bundan sonra ben ne dersem siz onu yapacaksınız. Burası sendikalı bir işyeri. Ben gidip işverenle konuşacağım. Biz iş akdi feshedilen iki temsilciyi çıkın, 11 kişi için konuşacağım. Eğer 11 kişi işe alınmazsa o zaman kimse girmez içeri.”

Sendika yönetimi burada da sözünde durmuyor. İki temsilci 15 kişi işten atılıyor. Ardından içeride buna tepki gösteren 2 kişi daha atılıyor. “Baş Temsilci Mehmet Kurt ile diğer temsilci atılmadan önce sendika görevlerinden alınmış. Yani önce apoletleri sökölüyor sonra işveren işten çıkarıyor” diyen işçiler, sendika yönetimine hem kırgın hem de kızgın: “Kazanalım diye uğraşmadılar, tersine önümüze taş koydular. Kanunen bu grevi ben sürdüremem ama şunları şunları yapın deseydi, gene anlardık. El altından destek olmayı bırak, köstek oldular.”

“MÜCADELEYİ BIRAKMAYACAĞIZ”

Eylemden sonra işten atılan işçilerle çalışmaya devam eden işçilerin ruh hali birbirinden farklı haliyle. Nerede yanlış yaptıklarının muhasebesini yaparken söyledikleri de farklı bu yüzden.

“Biz içeriden dışarı çıkarıldığımızda aslında kaybettik, hiç çıkmamalıydık. Fabrikanın dışına çıktık, eve gitmemeliydik” diyor atılan bir işçi. Asıl tepkisi ise sendikacılara: “TOMA geldi. Kaymakam geldi. Çıkmazsanız müdahale olur dendi. Sendikacılara da güven yoktu... Onlar bir hamle hep öndeydi. Çünkü temsilci arkadaşlar ve sendika içimizdeydi ama kazanmak için değil bir an önce bitmesi için uğraşıyorlardı.”

“ATILAN ARKADAŞLARA SAHİP ÇIKMALIYDIK”

Çalışan bir işçi de işten atılanlara sahip çıkılmamasına kızgın: “Ben bıraktım bu işleri, karışmayacağım artık. Fabrikada satılma işleri oldu, işten atılmalar oldu. İşten atılan arkadaşlara sahip çıkılmamasına canım sıkıldı. Gemisini kurtaran kaptan diyorlar ya millet şimdi o misal takılıyor.”

Başka bir işçi fabrikadaki durumu şöyle özetliyor: “Herkes endişeli, kaygılı, düşünceli, üzgün. İşten atılanlar geri alınmadan içeri girmemiz yanlış oldu, en azından girince işyerinin dağıttığı baklava yenmeyebilirdi. Sendikaya tepkisini istifa ederek gösterenler oldu. Şube Başkanı direnişten bir iki hafta sonra fabrikada konuşma yaptı, iyi gidiyordu ama siyasi örgütlenmeler işin içine girdi, istemediğimiz sonuçlar oldu gibisine konuştu. Ama eylemden sonra amirler eskisi gibi sıkboğaz etmiyor, geçip giderken selam bile veriyor. Baskılardan üst kademenin haberi yokmuş da direniş zamanında öğrenmişler gibi bir hava estiriliyor. Buradan yakın zamanda bir tepki çıkacağını düşünmüyorum, ama gene birikir. Çünkü çatının tamiri gibi ufak tefek düzenlemeler olsa da sorunların hepsi ortada.”

İşten atılan işçilerden Adnan ise “mücadeleye devam” çağrısı yapıyor: “Arkadaşlarımıza küsmeyelim, acısın-

da da tatlısında da onların yanında olalım. Hiçbir şekilde mücadeleyi bırakmayacağız. Umut olduğunuzu biliyorlar. İşimizden olmuş olabiliriz, ama biz kaybetmedik. Biz kazandık. Birlik, sağlam komite, bunlara ihtiyaç var.”

SENDİKA BÜROKRASİSİ BÖYLE BİR ŞEY İŞTE...

Mustafa, işçilerin sendikalarda karar süreçlerinin dışında bırakılmasına, işçinin iradesinin dikkate alınmamasına tepkisini şöyle dile getiriyor: “Sendikal bürokrasi işte tam da böyle bir şey. Siz ne bileceksiniz, biz sizin için en iyi sözleşmeyi imzaladık, daha iyisi yapılabilseydi yapardık, anlayışlıdır. Öyle ya bu iş, 4 bin 500 tonluk preste demir dövmeye benzemez, masada el sıkışmak sendikacı işidir. Elindeki kumpasla milimetrenin ellide birine kadar ölçüp, en hassas makine parçalarını üretirsin ama ücret hesaplamak işçinin bileceği iş değildir, onu sendikacılar bilir. Patrona bir vardiyada 5 milyon lira kazandırabiliriz ama saat ücretine 5 lira daha istemek bizim değil sendikacıların bileceği iş!”

Migros Depo İşçisi Sevda

ELİF TURGUT

27 Şubat 2022

***Migros Depo işçisi Sevda: Biz kazandık,
sıra direnişteki diğer işçilerde.
Esenyurt'taki Migros Depo işçilerinden
Sevda Kırca Evrensel'e anlattı: Biz
kazandıysak Farplas neden kazanmasın,
Yemeksepeti neden kazanmasın?***

Türkiye'nin dört bir yanında işçi direnişleri sürüyor; kimi kazanımlarla sonuçlanıyor, kimi patronların her türlü saldırılarına rağmen işçilerin kararlılığıyla sürdürülüyor, bu cesaretin bulaşıcılığıyla da kimi yerlerde yenileri başlıyor. Esenyurt'taki Migros Depo işçilerinin de direnişleri kazanımla sonuçlandı. Direniş sürecini konuşmak üzere bulduğumuz Sevda'nın gözlerinden mutluluğunu, heyecanını, mücadele edip kazanmış olmanın hazzını okumak hiç zor olmuyor.

Sevda Kırca, yaklaşık 9 ay Migros'un Esenyurt Deposunda çalışmış. İlk başta eylemi desteklemeyenlerden olduğunu söylüyor Sevda. Sonra bakmış 80'i aşkın işçi bir anda işten çıkartıldı vicdanı el vermemiş ve arkadaşlarına destek vermiş. Ailesinin direnişin bir parçası olmasına normalde çok karşı olacağını ama onlara işten çıkarılan

işçiler olduğunu söylediğinde “girip çalışırsan vicdansızsın, asla böyle bir şey yapma” yanıtıyla karşılaştığını, bunun da ona bir dayanak olduğunu söylüyor. Arkadaşlarının darp edilerek gözaltına alındığı günün ertesi, erkenden gitmiş işyerine ve idari izne çıkarıldığını öğrenmiş. Sonra da Migros’un işten çıkarttığı 257 işçiden biri olmuş.

“AYNI YOLDA YÜRÜYÜRÜZ”

“Biz içeriyle de hiçbir zaman bağımızı koparmadık” diyen Sevda, içerideki yani çalışmaya devam eden kadın işçilerin direnişe destek veremediği için yaşadığı kaygı-ları da anladiğini ifade ediyor. Ve içerideki arkadaşlarına kırgınlıkları olmadığını, bu kazanımı birlikte kutladıklarını çünkü bu kazanımın tüm depolardaki işçilerin kazanımı olduğunu şu sözlerle vurguluyor: “Pazartesi kutlama yaptık, içerdeki arkadaşlarımızı da çağırdık, biz direndik ama hepimiz ücretli çalışanlarız. Biz kazanınca onlar da kazanmış oldu. Dargınlık kırgınlık olmasın aramızda. Hepimiz aynı gemideyiz, aynı yolda yürüyoruz.”

Patronların gözünde işçilerin çok farklı bir yerde olduğunu ifade ediyor Sevda. Bunu Divriği’de iş bırakan maddenciler de, Antep’teki tekstil işçileri de, Farplas’ın eşit işe eşit ücret alamayan kadın işçileri de farklı şekillerde ifade ediyor: İşçiyi insan yerine koymuyorlar. “Bizi muhatap alamayacak kadar büyük görüyorlar kendilerini. Biz onların gözünde çok farklı bir yerdeyiz” diyen Sevda, zenginliği üretenlerle, zenginliğe sahip olanlar arasındaki korkunç makasa işaret ediyor: “Yasemin Özilhan 45 bin liralık krem kullanıyor. Şu gelir eşitsizliğine bakar mısın? Ama biz 4 liranın peşindeyiz. Ve o 4 lirayı da fazla görüyorlar.”

HİÇBİR ŞEY BİTMEDİ!

DGD-SEN üyesi işçilerin direnişi sonucunda işten atılan 257 işçinin geri alınması, net ücretlere 325 lira zam yapılması, prim sistemiyle ilgili yaşanan sorunların giderilmesi ve işçi sağlığı iş güvenliği önlemlerindeki eksikliklerin giderilmesi üzerinden anlaşmaya varıldı. Ancak Sevda “hiçbir şey bitmedi” diyor: “Evet Migros işçileri kazandı ama daha Farplas var, Yemeksepeti var, maden işçileri, Antep’teki tekstil işçileri var...Hepsinin kazanmasını bekliyoruz.”

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı da olan Migros’un sahibi Tuncay Özilhan’a karşı kazandıklarını belirten Sevda, “Biz 50-100-150 kişiydik ve biz kazandık. Biz kazandıysak Farplas neden kazanmasın, Yemeksepeti neden kazanmasın?” diye konuşuyor.

Bu kazanımlarının sadece direnişteki işçileri değil diğer işyerlerindeki işçiler üzerinde de büyük bir etkisi olduğunu düşünüyor Sevda: “Bizim yolumuzu açanlar vardı, biz onların yolundan gittik; şimdi birçok kişi bizim yolumuzdan gelecek. Yemeksepeti kazanınca onların yolundan gidilecek, ben büyüyerek devam edeceğine inanıyorum.” Cesaretin bulaşıcı olduğunu söyleyen Sevda, “Bugün ya da yarın Türkiye’deki bütün işçilerin ayağa kalkacağını düşünüyorum. Sıra hepimizde. Biriz, birlik olmalıyız” diyor.

“İŞÇİLERE BUNU REVA GÖRENLER UTANMALI”

Migros’un sahibi Tuncay Özilhan’ın Beykoz’daki evinin önünde yaptıkları eylem sırasında darp edilerek gözaltına alınmalarına dair “Kimsenin kapısı önüne gitmek istemezdim ama gelin görün ki gitmek zorunda kaldım hakkımızı aramak için. Yaklaşık 80 arkadaşımlla villaya gittik ve

250'den fazla polis var. Sokakta anayasal hakkımı kullanıyorum, kimsenin malına zarar vermiyorum, kimseye hakaret etmiyorum, orada çıkıp açıklama yapıyorum, derdimi anlatıyorum. Bir anda etrafımızı çevirdi polisler” diye anlatmaya başlıyor. Polisler etraflarını çevirince çok kötü hissettiğini belirten Sevda, “Sonuçta ezilen biziz, zengin olan taraf her şeyi yapabilecek potansiyelde. O adamı, bir kişiyi korumak için 250-300 kişiyi koymuşlar bizim önümüze. Türkiye için bence utanç kaynağı o tablo. İşçilere bunu reva gören herkes utanmalı.”

KADIN KADININ KURDU DEĞİL YURDU!

Çalıştıkları depo Türkiye'nin en büyük depolarından biri. Bu ister istemez işçiler arası ilişkileri de etkiliyor. Bazen çalışırken arkadaşlarını hiç göremediğini söyleyen Sevda, direniş sırasında çok samimi ve güç veren bir ortam oluştuğunu anlatıyor: “Kadın kadının kurdudur’ diye bir söz vardır, dedikodu vs. vardır. Dışarı çıktığımızda o ambiyans tamamen kayboldu. Tüm kadınlar sıkı fıkı oldu. Aslında kurdu değil yurduyuz. Konuşmayan abiler vardı, birlikte oturuyorlar, halaylar çekiyorlar... Asla fikirlerimiz bir değil dediklerimle şimdi el eleyiz. Türkiye’de tüm işçiler bir olursa, bu bağı kurarlarsa hepsi aynı şekilde kazanır. Hepimiz el ele verirse o bağ zaten kurulacak aramızda. O kıvılcımı yaktığımızı düşünüyorum.”

Tüm işçilerde kazanmanın güveninin oluştuğundan bahseden Sevda, “Birbirimize güveniyoruz. Bizim için çok büyük bir şey” diyor. Çalışmaya başladıklarında da bu güvenin, direnmenin yarattığı yakınlığın değişmeyeceğini “Kadınlarda ‘Artık işe gittiğimde arkamda bir sürü insan göreceğim’ güveni var. Dedikodunun önünü de kapatmış

olduk. Herkesin iki yüzü olur, hepsi kalktı ortadan, artık dümdüz bir cam var bizim önümüzde. İçerdekilerle de aynı şekilde olacağını düşünüyorum” diye ifade ediyor.

SEN KİMDENSİN?

Sosyal medyadan yapılan “Onlar bize destek vermediler ben de onlara vermem” şeklinde yorumlara da yanıt veren Sevda, “Biz hiç sormadık sen kimdensin senin dinin ne ırkın ne diye. Bana ne hangi partiye oy vermiş, ben ekmeğimin davasındayım. Ha kapalı ya da açık ha küpeli, ekmek davası peşindeyiz” diyor.

Darında Çorap İşçileri

FOTOĞRAF EREN ERGİNE / EVRENSEL

Farplas İşçileri

FOTOĞRAF HASRET GÜLTEKİN KOZAN / EVRENSEL

Yemeksepeti İşçileri

FOTOĞRAF EREN ERGİNE / EVRENSEL

Şireci Tekstil İşçileri

FOTOĞRAF MESUT BAYLAV / EVRENSEL

2022 Ocak-Şubat

Grev Nalgası